

jaargang 101

nummer 1 - 2020

m uziekwereld

PODIUMANGST

- Interview met psychiater en violiste Esther van Fenema
- Belasting-special

N^tb.

vakbond voor musici

The roaring twenties

Een nieuw jaar en uiteraard een nieuwe *Muziekwereld*, waarin veel bekend voor zal komen. Zoals altijd is het eerste nummer een belastingspecial met daarin de jaarlijkse tarievenlijst. De laatstgenoemde in een op veel punten (soms subtiel) andere opzet dan de afgelopen jaren. En in een nieuw licht. Het licht van fair practice, de mode-woorden van de afgelopen jaren, die in 2020 om concrete invulling schreeuwen. Die, zoals onze nieuwe columnist (pianist/zanger/songwriter) Maurits Fondse terecht schrijft, ook onszelf dwingen de hand in eigen boezem te steken en vaker ‘nee’ te zeggen tegen een onredelijk aanbod. De tarievenlijst kan daarbij natuurlijk een steun zijn, een leidraad voor wat echt niet kan en wat redelijkerwijs gevraagd kan worden.

In de komende edities is er daarom, net zoals in dit nummer, veel aandacht voor fair practice en het Auteurs- en naburig recht. Zoals wij in de vorige *Muziekwereld* schreven: er zijn vier (!) wetgevingstrajecten in aantocht dit jaar: wetgevingstrajecten die het verschil daadwerkelijk kunnen maken of enkel in een dode letter kunnen eindigen, in wetgeving waarvan wellicht enkel een paar grote partijen zullen profiteren. Zoals de gehele cultuursector, een economische sector zo groot als de bouw, voldoende winst oplevert, maar niet voor diegenen om wie het werkelijk gaat – die aan de

basis staan van datgene waarvan wij allemaal profiteren. We hebben het al zo vaak gezegd en we zullen het blijven zeggen: het moet eerlijker! Kunst en cultuur mogen niet een veredelde hobby worden. Of als we heel eerlijk zijn, in veel gevallen: blijven.

Mede dankzij het Platform Freelance Musici met wie wij in 2019 een samenwerking aangingen die wij ook dit jaar voortzetten, mede dankzij Platform Makers (het samenwerkingsverband tussen alle vakbonden en beroepsorganisaties voor auteurs en artiesten), mede dankzij de inzet van de Kunstenbond binnen de SER en dankzij vele andere initiatieven, was er de afgelopen jaren meer en meer aandacht voor het inkomen van musici, journalisten en andere werkenden in de cultuur. Zal 2020 het jaar worden waarin mooie woorden werkelijk om zullen worden gezet in daden? Het jaar van de omslag? Wij zullen er alles aan doen en vragen onze leden ons daarin te steunen. Door onze vertegenwoordigers in belangrijke organisaties te steunen, door als lid te participeren, door ook zelf het verschil te maken. Samen staan we sterk. Ook in de nieuwe jaren twintig.

Erwin Angad-Gaur

senior adviseur Kunstenbond/Ntb en directeur VCTN

Redactioneel

Inhoud

5	Wat speelt er?
5	kort nieuws
	interview met Esther van Fenema
6	Pijn op het podium
	auteursrechten
12	Op zoek naar evenwicht
	Column Maurits Fondse
14	Fair practice?
15	VCTN-nieuws
17	De favoriete compositie van...
	Vers geperst
18	cd-recensies
	wetgeving
20	Wet arbeidsmarkt in balans van kracht
20	Afspraken cao remplaçanten
	Column Bart Wirtz
21	De teloorgang van kleine podia
	Onder de leden
22	Petra Griffioen
24	Tarieven en salarissen 2020

Muziekwereld nr. 1 – 2020

	EHBO
26	Hoe maak je een 360-graden-video?
	juridisch
28	Overzicht spraakmakende rechtszaken in 2019
32	EZ Boekhouding
	Ntb-verzekeringen
34	Het leven zit vol financiële gevolgen
	Column Stan Rijken
35	De pee in btw

37-51 Belastingspecial

- De artiestenregeling
- Inkomstenbelasting 2019
- Beroepskosten in dienstbetrekking
- De werkkostenregeling
- Btw en de muziekpraktijk
- Zelfstandigen- en startersaftrek:
- (Hoe) houd ik mijn uren bij?
- Wetswijzigingen voor zzp'ers

colofon

Muziekwereld is het blad van de Vakgroep Muziek Kunstenbond/Ntb vakbond voor musici

Oostenburgervoorstraat 152
1018 MR Amsterdam
T: 020-2108050
E: info@kunstenbond.nl
I: www.ntb.nl

vakbond voor musici

De Ntb is op werkdagen telefonisch bereikbaar tussen 12:00 en 17:00 uur. U kunt uw vragen en andere zaken ook per fax of email aan ons voorleggen.

omslagillustratie: Robert Swart

Redactie:

Erwin Angad-Gaur (hoofredacteur), Jeroen Akkermans (eindredacteur), Anita Verheggen

Met medewerking van:

Sylvain Bouwman, Peter van den Bunder, Jaap van Eggelen, Maurits Fondse, Ruud Hoevenaar, Michiel Jongewaard, Michael Klier, Patrick Onderweegs, Stan Rijken, Bjorn Schipper, rakenDra Smit, Jimmy Tigges, Eloy Veldhuijzen en Bart Wirtz.

Illustraties

Robert Swart

Fotografie:

Minke Faber

Basisvormgeving / Lay-out:

Robert Swart

Drukwerk

Vellendrukkerij BDU, Barneveld

Ntb/vakgroep Muziek Kunstenbond

Bestuur

Alexander Beets (voorzitter),
Will Maas (secretaris/penningmeester),
Guus Bleijerveld,
Daan van der Bruggen,
Ad Hoendervangers,
Patrick Onderweegs,
Simone Vierstra

Bureau

Administratie en helpdesk

Secretariaat info@kunstenbond.nl

Juridische zaken/contracten

juridischadvies@kunstenbond.nl

EHBO-project (over muziekproducties)

rakenDra Smit rakendrasmit@kunstenbond.nl

Werkgebieden

Lichte muziek en artiesten:

Anita Verheggen anitaverheggen@kunstenbond.nl

pop

rakenDra Smit rakendrasmit@kunstenbond.nl

Orkesten & Muziekdramatische kunst:

Mark Gerrits markgerrits@kunstenbond.nl

Kamermuziek:

Anita Verheggen anitaverheggen@kunstenbond.nl

Auteurs- en Naburig Recht:

Erwin Angad-Gaur erwinangadgaur@kunstenbond.nl

Muziekonderwijs:

Karin Boelhrouwer karinboelhrouwer@kunstenbond.nl

Zorgeloos het festivalseizoen in? Laat je verlonen!

Verzekerd voor WW en Ziektewet
Voor iedereen in de culturele sector
Korting voor NTB/Kunstenbond-leden

Artiestenverloningen

Achterstraat 11 · 4101 BB Culemborg · 0345-524404 · info@artiestenverloningen.nl

kort nieuws

Wat speelt er?

performers
Sena

Sena Performers Muziekproductiefonds

Ook in 2020 kun je een aanvraag doen bij het Sena Performers Muziekproductiefonds. De tweede deadline in 2020 is zondag 14 juni. Alleen professionele musici kunnen een aanvraag doen bij het fonds. Het fonds biedt musici, die hun opnamen in eigen beheer willen uitbrengen, de kans om met subsidie een kwalitatief hoogwaardige geluidsopname te maken. Je

kunt maximaal € 5000 aanvragen om de productiekosten van geluidsopnamen te financieren. Twee derde van dit bedrag is een subsidie en een derde een renteloze lening. Aanvragers moeten het geleende bedrag binnen twee jaar terugbetalen aan Sena en het fonds financiert nooit meer dan 50% van het totaalbudget. De andere betrokken partijen moeten eenzelfde bedrag bijleggen om tot een finished product te komen. De subsidievoorwaarden staan op de website van Sena en je kunt er een digitaal aanvraagformulier downloaden en invullen.

Voor meer info: www.sena.nl

Data (halve) finale Dutch Jazz Competition 2020

De halve finales van de Dutch Jazz Competition vinden plaats op 2 april in TivoliVredenburg in Utrecht en op 4 april in Theater Walhalla in Rotterdam. Op 11 april is de finale in het Bimhuis in Amsterdam. De finalisten strijden om de Publieksprijs (in 2018 gewonnen door The Bop Collective) en de Prijs Beste Groep (in 2018 gewonnen door Sun Mi-Hong Group). De winnaars van deze prijzen krijgen een geldbedrag en optredens op prestigieuze (internationale) festivals door de samenwerking van de Dutch Jazz Competition met het North Sea Jazz Festival, het Sena Performers International Laureates Festival en de Vereniging van Improvisatiemuziek Podia (VIP).

Zorgen om verslechtering speelklimaat voor jazzmusici

Het aantal vaste jazzpodia neemt

steeds verder af in Nederland. Ons bereikte het bericht dat de Dordtse Jazz Sociëteit (Dordrecht), Mahogany Hall (Edam), Windkracht 13 (Den Helder) en De Pletterij (Haarlem) gaan stoppen met hun jazzprogrammering. De podia hebben te weinig subsidie om zich nog langer een jazzprogrammering te kunnen veroorloven. De kleinere jazzpodia, die voor het grootste deel door vrijwilligers worden gerund, zitten al jaren in zwaar weer en het vaste podiumcircuit voor jazzmuziek wordt steeds kleiner. De Vereniging van Improvisatiemuziek Podia (VIP) deed onlangs een oproep aan de Federatie van Nederlandse Jazzfestivals om zich aan te sluiten bij de VIP zodat de gezamenlijke belangen beter kunnen worden behartigd. De Ntb overlegt met zowel BIM als VIP over een gezamenlijke noodkreet met bijbehorende lobby richting het ministerie van OCW. (Zie ook de column van Bart Wirtz op p. 21 in deze *Muziekwereld*).

Jaarvergadering Ntb op 30 maart

Aansluitend op het VCTN-congres (zie p. 15) organiseert de Ntb (van 16.00 tot maximaal 17.30 uur) de jaarvergadering van de vakgroep Muziek/Ntb.

- Opening
- Notulen vorige vergadering
- Verslag activiteiten
- Financieel verslag (mondeling)
- Rondvraag
- Sluiting

Stukken zullen uiterlijk twee weken voor de vergadering gepubliceerd worden op het ledendeel van onze website.

Locatie: Het Huis Utrecht
Boorstraat 107, 3513 SE Utrecht
www.hethuisutrecht.nl

Bondsalon

Op 30 maart organiseert Kunstenbond 'De Bondsalon'. De Fair Practice Code is ingevoerd als subsidievoorwaarde. Een belangrijke stap in de goede richting als het gaat om solidariteit, diversiteit en beloning van werkenden in de culturele sector. Maar de invoering roept ook nieuwe vragen op. In de praktijk lopen kunstenaars, organisaties en fondsen tegen allerlei dilemma's aan. En keuzes die we nu maken werken door naar de toekomst. Hoe willen we eigenlijk dat die toekomst eruit ziet? De Kunstenbond brengt tijdens De Bondsalon de sector bij elkaar om deze uitdagingen samen te lijf te gaan. Met een kritische blik kijken we naar de cultuursector: hoe gaan we als sector met de nieuwe omstandigheden om? Waar liggen welke verantwoordelijkheden? Welk toekomstbeeld streven we na? Wat zijn de gevolgen van fair practice voor de beroepspraktijk van mensen die leven van kunst? Is een eerlijk loon voor iedereen

belangrijker dan het individuele streven naar een artistiek bestaan?

Naast een sectordebat, zijn er een interview en keynote met inspirerende creatieven over hun visie op de toekomst van de culturele sector. Ook is er muziek, kunst en theater/dans. Daarnaast kun je aan tafel doorpraten over onderwerpen waar de Kunstenbond zich voor inzet: juridische zaken, auteursrecht, zelfstandig ondernemerschap en fair practice.

Op dezelfde datum en dezelfde locatie vinden in de middag onder meer het congres van de VCTN en de jaarvergadering van de vakgroep Muziek / Ntb plaats.

Het programma van De Bondsalon is te vinden op de website van de Ntb.

Aanmelden kan gratis via: <https://bondsalon.eventbrite.nl>.

Eén op de drie podiumkunstenaars krijgt ooit een keer te maken met podiumangst. Psychiater en violiste Esther van Fenema wil deze veel voorkomende ‘mentale blessure’ uit de taboesfeer halen.

Op de toppen van je kunnen presteren in een kort tijdsbestek voor een kritisch publiek onder steeds wisselende omstandigheden. Optreden is topsport en om continu op topniveau te blijven presteren moeten musici zich, net als topsporters, onderwerpen aan een streng regime. Maar waar mental coaching bij topsporters inmiddels een geaccepteerde vorm van begeleiding is en mentale problemen bespreekbaar zijn, is dat

bij podiumkunstenaars nog altijd een taboe. Tot verdriet van psychiater Esther van Fenema. Zij is zelf violiste en weet hoe podiumangst je functioneren als musicus kan belemmeren. Al meer dan tien jaar behandelt ze musici die met deze mentale blessure kampen. Eerst in de door haar opgerichte Muziekpoli bij het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) en sinds een jaar in haar eigen praktijk in Bussum.

Pijn op het podium

tekst: Anita Verheggen fotografie: Minke Faber

Is podiumangst de meest voorkomende klacht in jouw praktijk?

‘Ja, dat komt het meest voor naast allerlei andere psychiatrische klachten. Podiumangst is vaak de reden dat mensen bij mij hulp zoeken. Ik zie ook veel depressie maar door een depressie krijg je ook weer last van podiumangst. In alle jaren dat ik musici heb behandeld heb ik gezien dat podiumangst een symptoom is waarmee mensen komen. Vervolgens moet je kijken naar de onderliggende aandoening of problematiek waardoor die podiumangst wordt veroorzaakt. Dat kan zijn omdat iemand sowieso al heel angstig is en gevoelig voor panieklachten. Het kan ook zijn dat er een depressie speelt. Als derde oorzaak zie ik vaak dat een optreden heel slecht is gegaan en een traumatische herinnering is geworden waardoor elk nieuw optreden dat traumatische gebeuren weer activeert. Vierde oorzaak is dat er ook veel mensen zijn voor wie het presteren zo verbonden is met het zelfbeeld dat het veel spanning en angst oproept als dat niet perfect gaat. Als je podiumangst effectief wilt behandelen zul je naar die oorzaken moeten kijken.’

Welke rol spelen externe omstandigheden bij het ontstaan van podiumangst?

‘Een psychische klacht ontstaat niet zomaar. Je moet er een bepaalde kwetsbaarheid voor hebben net zoals bij hart- en vaatziekten. De interactie tussen aanleg en omgeving is heel wezenlijk. Bij mensen die een grote aanleg hebben voor psychische klachten is er maar weinig stress nodig om te voldoen aan de criteria voor een stoornis. Er zijn ook mensen die daar niet zo’n grote aanleg voor hebben maar zo’n stressvol bestaan leiden dat er een kans is dat het niet goed gaat als je al die stressfactoren bij elkaar optelt. Bij een traumatische ervaring met een

optreden kan er een negatieve spiraal ontstaan. Als je een keer een black-out hebt gehad tijdens een optreden of niet meer wist wat je moest doen, is je brein gericht op het voorkomen van nieuw gevaar. Dan is je brein bezig met: ‘Hee, we gaan weer naar die zaal en we spelen weer datzelfde stuk met diezelfde mensen.’ Dat triggert die angst en dat is te begrijpen want we hebben een brein dat ons wil behouden voor gevaar in de natuur; om te voorspellen of er ergens een plek is waar er veel risico is dat er een tijger op je af komt. Dat mechanisme is heel interessant en nuttig maar kan zich soms, op dit soort punten, tegen je keren.’

Maar je hebt die spanning ook nodig om goed te kunnen presteren op het podium.

‘Ja dat klopt, je hebt die spanning nodig anders ben je minder gefocust en ben je minder intensief iets aan het overdragen op je publiek. Je hebt het stresshormoon adrenaline nodig om iets bijzonders te doen, alleen zit daar een optimum in. Als je daaraan voorbij gaat krijg je vechten, vluchten of bevroren-achtige symptomen waardoor je gaat disfunctioneren.’

Er zijn ook mensen die de angst juist opzoeken en bewust risico lopen. Speelt dat een rol bij musici?

‘Het is natuurlijk de vraag waarom een musicus het zich überhaupt aandoet om op een podium te gaan staan, want het is best een gevaarlijke bezigheid voor ons brein en toch doen we dat. Ik vind het ingewikkeld om daar een eenduidig antwoord op te geven. Afhankelijk van je persoonlijkheid kan adrenaline verslavend zijn voor mensen met een behoefte aan veel kick-ervaringen. Dat hangt van je aanleg af. Daarnaast is muziek zo wezenlijk voor musici, je kan niet anders.’

‘Als je een keer een black-out hebt gehad tijdens een optreden of niet meer wist wat je moest doen, is je brein gericht op het voorkomen van nieuw gevaar.’

CV Esther van Fenema
Geboren 25 november 1970, Haarlem

1990: Diploma Christelijk Gymnasium Utrecht

1998: Masterdiploma Koninklijk Conservatorium Brussel

2002: Afgestudeerd studie Geneeskunde

2008: Voltooiing opleiding tot Psychiater aan het LUMC

Vanaf 2008 tot 2018: Stafid afdeling Psychiatrie LUMC. Richt de Muziekpoli op, een polikliniek voor professionele musici met psychiatrische klachten

Vanaf 1998: Werkzaam als freelance violist

Overige activiteiten: Medeorganisator van het Depressiegala en bestuurslid van de Mental Health Foundation.

Schrijft regelmatig opiniestukken in landelijke dagbladen en is als vaste columnist verbonden aan Medisch Contact, de ThePostonline en vaste interviewster bij opiniesite Café Weltschmerz.

In 2018 als psychiater te zien in BN'ers in Therapie op RTL5 en op het RTL platform Concentrate Velvet. Tevens vaste commentator in het radioprogramma Dit Is De Dag.

Juni 2018 publiceert zij het boek: 'Het ontstemde brein, psychiater op de Muziekpoli' waarin zij haar ervaringen als psychiater en musicus beschrijft. Meer info: esthervanfenema.nl

‘Voor een optreden heb je een mentale topconditie nodig, je moet goed weten hoe je op stress reageert, hoe je ermee omgaat, waar je kwetsbaarheden zitten enzovoort.’

Taboe

Van Fenema heeft geen verklaring voor het feit dat psychische begeleiding van topsporters veel normaler wordt gevonden dan van musici.

‘Misschien heeft het te maken met de hypothese dat bij topsporters primair het fysieke belangrijk is. Het mentale moet in dienst staan van het fysieke. Bij musici is dat wat ingewikkelder want wat is musiceren? Emoties communiceren via muziek naar andere mensen. Het gaat in heel grote mate over je mentale zijn. Uit de tijd dat ik nog studeerde aan het conservatorium kan ik me herinneren dat ik en mijn medestudenten huiverig waren om iets met je brein te laten doen omdat we bang waren dat het iets met ons talent en onze vaardigheden zou doen. Dat is natuurlijk een vaag verhaal en het is heel raar dat het nog altijd een taboe is. Voor een optreden heb je een mentale topconditie nodig, je moet goed weten hoe je op stress reageert, hoe je ermee omgaat, waar je kwetsbaarheden zitten enzovoort. In die zin kunnen wij nog heel wat leren van de sportwereld.’

Toch blijft een podiumkunstenaar goed presteren ook al zijn er psychische klachten. Heb je daar een verklaring voor?

‘Dat is die sportmentaliteit: de discipline en het doorzettingsvermogen dat je nodig hebt om musicus te zijn. En als jij niet optreedt treedt er iemand anders op. Meer abstract kun je zeggen dat muziek zo wezenlijk is voor een musicus; voor je dát opgeeft moet er wel heel veel aan de hand zijn. Ik zie vaak dat mensen die naar mij toekomen heel wanhopig zijn en dat als laatste redmiddel zien om te voorkomen dat ze moeten stoppen. En er komen mensen die al gestopt zijn vanwege podiumangst. Dat heeft ontzettend veel impact! Het gaat over hele grote zingevingskwesties: je bent musicus, dat is wie je bent. Het is geen leuke hobby, het is de zin van je bestaan. Als dat niet lukt is het lijden heel groot.’

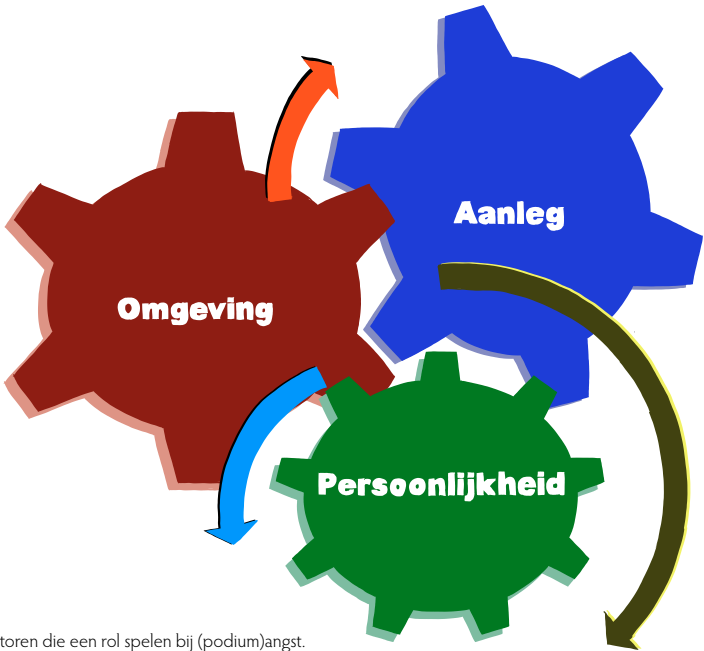
cipline en het doorzettingsvermogen dat je nodig hebt om musicus te zijn. En als jij niet optreedt treedt er iemand anders op. Meer abstract kun je zeggen dat muziek zo wezenlijk is voor een musicus; voor je dát opgeeft moet er wel heel veel aan de hand zijn. Ik zie vaak dat mensen die naar mij toekomen heel wanhopig zijn en dat als laatste redmiddel zien om te voorkomen dat ze moeten stoppen. En er komen mensen die al gestopt zijn vanwege podiumangst. Dat heeft ontzettend veel impact! Het gaat over hele grote zingevingskwesties: je bent musicus, dat is wie je bent. Het is geen leuke hobby, het is de zin van je bestaan. Als dat niet lukt is het lijden heel groot.’

Hyperfocus

Van Fenema gebruikt bij één van haar presentaties een YouTube-filmpje van de concertpianiste Marie Joao Pires die een verkeerd concert heeft ingestudeerd en dat pas ontdekt als het orkest begint te spelen. (www.youtube.com/watch?v=CJXnYML_SuA&feature=share) Dirigent Chailly roept vanaf de bok dat ze dit concert verleden jaar al eens gespeeld heeft en het dus nu ook zal lukken. Vervolgens speelt ze het niet ingestudeerde stuk foutloos uit haar hoofd.

Wat gebeurt er in het brein van Pires?

‘Dat is heel bizar. De paniek is gigantisch maar blijkbaar kan zij dat koppelen aan een stuk prestatiefocus. Als je in gevaar bent kun je vechten, vluchten of bevriezen. Misschien dat er bij haar een vechtmodus aanspringt met heel veel adrenaline waardoor ze een hyperfocus krijgt en haar geheugen ineens heel scherp is. We zullen er nooit achter komen, maar jeetje, wat is dat indrukwekkend! Je moet het maar flikken!’

Factoren die een rol spelen bij (podium)angst.

Heeft zij een trauma aan dit optreden overgehouden of juist een kick?

‘Dat ligt er aan hoe zij zichzelf heeft gewaardeerd. Als ze vindt dat ze slecht heeft gespeeld omdat ze het concert verkeerd heeft voorbereid kan dat als een negatief, gevaarlijk iets worden opgeslagen in haar hoofd. Maar ze kan het ook zien als een bewijs dat ze het heel goed heeft gedaan. Het ligt aan haar en hoe zij zichzelf waardeert bij die gebeurtenis.’

Mentale schijf van vijf

Van Fenema ziet geen heil in het permanente gebruik van bètablokkers om podiumangst te bestrijden omdat die alleen de symptomen aanpakken en niet het onderliggende probleem. Zij benadrukt het belang van een goede mentale conditie. Op haar website staat de mentale schijf van vijf: beweeg voldoende, plan voldoende rust, wees matig met telefoon-gebruik, praat over je problemen en investeer in sociale contacten. ‘De mentale conditie is ontzettend belangrijk. Stress is een uitlokkende factor voor psychische klachten.

Als podiumangst een invaliderend patroon gaat worden moet je hulp zoeken. Laat je doorverwijzen door je huisarts en laat je behandelen. Als psychiater behandel ik volgens het protocol en doe eerst de diagnostiek. Met welke aandoening hebben we hier te maken, wat is iemands voorgeschiedenis en kwetsbaarheid? Komen er psychische klachten in de familie voor etc.? Eerst alles goed op een rij zetten en een diagnose stellen. Daarna bepaal ik hoe ik ga behandelen.’ Uit onderzoek blijkt dat veel patiënten uit de praktijk van Van Fenema narcistische persoonlijkheidstrekken hebben. De vraag is of deze eigenschap podiumkunstenars stimuleert om op te treden of juist podiumangst stimuleert. Van Fenema: ‘Allebei, het is een stimulans om op het podium te gaan staan en te denken dat je iets toe te voegen hebt aan de mensheid. Daar moet je een beetje narcistisch voor zijn en dat is geen stoornis. Maar als het narcisme te sterk aanwezig is en je zelfbeeld te gevoelig is voor krenking, dat het niet perfect is en je te weinig bewondering krijgt, kan dat juist podiumangst oproepen.’ II

Auteurs- en naburig recht

Op zoek naar evenwicht

Het auteurs- en naburig recht is in beweging. Terecht is er daarbij de afgelopen jaren meer aandacht voor de inkomenspositie van auteurs en artiesten. In het streven de inkomenspositie van kunstenaars te verbeteren is het auteursrecht (en zeker het Auteurscontractenrecht) een belangrijk instrument. Toch werkt dat in de praktijk nog niet optimaal. Zoals ook het auteursrecht op internet een lastige kwestie blijft. Een uitdaging dus voor de komende jaren.

tekst: Erwin Angad-Gaur

Zoals toenmalig Eurocommissaris Neelie Kroes in 2010 constateerde: ‘Ons huidige gefragmenteerde auteursrechtensysteem is slecht aangepast op de essentie van kunst. Kunst kent geen grenzen. In plaats daarvan hebben intermediairs een belangrijke rol dan artiesten. Het irriteert het publiek dat het vaak geen toegang heeft tot het werk dat artiesten aan willen bieden, een vacuüm dat gevuld wordt door illegale content. Artiesten lopen daardoor de vergoeding mis die ze verdienen.’ Zij karakteriseerde veel van de huidige auteursrechtelijke regels als ‘een serie Berlijnse muren’. De aanpassing van het recht op de nieuwe wereld blijft telkens achter, stelde zij. Zij noemde daarvan ook een belangrijke oorzaak: ‘Handhaving van auteursrecht is op dit moment vaak verbonden met gevoelige vraagstukken, zoals privacy, dataprotectie en zelfs netneutraliteit. Sommige partijen hebben er belang bij dit debat uit de weg te gaan of het op morele gronden te voeren, en zo miljoenen burgers te demoniseren. Dat is een niet te handhaven weg.’

Tijdens de moeizame totstandkoming van de nieuwe Auteursrecht-richtlijn vorig jaar zullen velen aan haar woorden hebben moeten denken. Hoewel de nieuwe Europese richt-

lijn belangrijke stappen zet, zijn er nog vele stappen die zouden moeten volgen. In de richtlijntekst blijft (door compromis op compromis) veel onduidelijk. Dat zal in nationale wetgeving en in jurisprudentie helder moeten worden. Een definitieve oplossing biedt de richtlijn voor veel knelpunten niet.

Makersorganisaties pleiten al jaren voor collectieve beheersoplossingen online: voor een vergelijkbare rol van Sena en Buma op internet als in de kroeg: een one-stop-shop voor licenties. Zowel in het belang van de consument als van de maker. Collectief beheer kan de licentie-impasse (de hoge transactiekosten voor online diensten om licenties van rechthebbenden te verkrijgen) doorbreken: kan helpen de ‘Berlijnse muren’ op internet te slechten. Daarnaast biedt collectief beheer voor auteurs en artiesten het voordeel van collectieve onderhandelingen over de verdeling van opbrengsten. Een tegenwicht voor de zwakke individuele onderhandelingspositie van veel makers. Een oplossing voor de lage opbrengsten die bijvoorbeeld musici vanuit streamingdiensten ontvangen.

Artikel 17

Meest in het oog springt, binnen de nieuwe richtlijn, artikel 17. Ook de

Ntb en VCTN zijn blij dat Europa de principiële stap heeft gezet internetplatforms als YouTube en Facebook niet langer in staat te stellen voor een appel en een ei gebruik te (laten) maken van beschermde werken. Evengoed blijft hetzelfde probleem bestaan, dat al bij andere diensten gold: de Europese wetgever zette niet de stap naar verplicht collectief beheer. Over de verdeling van de nieuwe online opbrengsten verzuimt de nieuwe richtlijn harde kaders te stellen. Dat mag een groot zorgpunt genoemd worden. Zoals bij bestaande diensten als Spotify en Blendl dreigen auteurs en artiesten achteraan te moeten aansluiten en opnieuw afhankelijk te worden van hun relatief (te) zwakke individuele onderhandelingspositie.

Essentieel is daarom de wijze waarop de richtlijn zal worden geïmplementeerd in de Nederlandse wet. Van groot belang is dat het ministerie en de Tweede Kamer oog hebben en houden voor de verdeling van gelden, maar ook voor de praktische mogelijkheid en onmogelijkheid van het geven en verkrijgen van licenties online.

Auteurscontractenrecht

In de loop van dit jaar volgt bovendien de evaluatie van het Auteurscon-

tractenrecht. Wetgeving die bedoeld was artiesten en auteurs te beschermen tegen onredelijke contractvoorwaarden, maar tot nog toe niet het verschil maakte. Een correctie op de door vele onderzoeken en instanties aangetoonde en bevestigde relatief zwakke onderhandelingspositie van makers ten opzichte van hun exploitanten.

De nieuwe richtlijn biedt ook op dit gebied enkele verbeteringen: de verplichting auteurs en artiesten niet enkel een billijke, maar een ‘evenredige’ beloning te bieden. En een nieuwe transparantieplichting, waarvoor ook auteurs en artiesten in Nederland al jaren gepleit hebben. Zo krijgen ze meer inzicht in wat er precies met hun werk gebeurt.

Van belang is vooral om ook bij aanscherping van het Auteurscon-

tractenrecht in collectieve oplossingen te denken. De individuele maker het recht geven naar de rechter of naar de geschillencommissie te stappen blijkt nauwelijks te werken: veel makers durven de stap niet te zetten uit (vaak helaas terecht) angst als ‘moeilijk’ te boek te komen te staan en minder of geen opdrachten meer te krijgen. Collectieve onderhandelingen, met een prikkel voor de sterkste marktpartij om ook daadwerkelijk te onderhandelen, kunnen dit helpen oplossen. Zoals ook collectief beheer en het voorschrijven van fair practice en een eerlijke contractpraktijk in subsidievoorwaarden, ook voor de publieke omroep. Actiever overheidsingrijpen dan enkel wetgeving is, zoals bij veel wetgeving, noodzakelijk. Wetgeving zonder handhaving is al te vaak een dode letter.

Maatschappelijk evenwicht

Het auteursrecht, het woord zegt het al, is bedoeld voor auteurs, maar is in de loop der jaren – evenals het naburig recht – meer en meer verworpen tot louter een exploitatierecht, dat in veel deelsectoren standaard aan exploitanten moet worden overgedragen. Het is de hoogste tijd het evenwicht te herstellen. Voor auteurs en artiesten zelf, maar ook in het algemeen maatschappelijk belang. De ‘auteursrechtrelevante sectoren’ zijn goed voor 6 procent van het Nederlandse bruto binnenlands product en 7,4 procent van de totale werkgelegenheid in ons land. De sector is van groter economisch belang dan de bouw. Het is in ieders belang dat de makers die de basis vormen van deze belangrijke sector van hun werk kunnen (blijven) bestaan. II

- ingezonden mededeling -

DUTCH - JAZZ elke zondag 22:00 / 23:00 op Sublime FM

foto : Frank de Graaf

DUTCH-JAZZ

Hét radioprogramma waar de Nederlandse jazz centraal staat met Rolf Delfos en Bart Wirtz

Sena

SUBLIME FM

foto : Roland van Tulder

pagina 12

Muziekwereld nr. 1 - 2020

www.ntb.nl

pagina 13

Maurits Fondse

Fair practice?

Zojuist werd ik gebeld om als Musical Director twee dagen te komen repeteren en een concert te geven voor een totale gage van € 300 ('is goed voor je netwerk'). Tegelijkertijd zie ik een mail binnenkomen met een offerte van een klein theater dat ik heb benaderd om er in de toekomst een keer te spelen. Zij vragen € 550, excl. 21% btw, vooraf te betalen(!), waarna er ook nog een 70/30 partage-regeling in werking treedt. Ik kijk ondertussen naar de borderel van een ander theater en maak de factuur op, waarbij ik € 650 overhoud bij een omzet van € 1200 (op basis van kaartverkoop). Ik zie € 2 per verkocht kaartje aan transactiekosten(!) en 10% Buma/Stemra-afdracht ('Oeps, foutje', zegt de medewerkster van het theater als ik erover bel, 'ik pas het meteen aan.') en ik denk op zo'n dag: hoe lang ga ik dit nog volhouden, hoe lang houden wij dit als beroepsgroep nog vol?

Begrijp me goed, ik heb het mooiste vak dat er is. Ik breng schoonheid en troost het land in met mijn muziek en overal waar ik kom, zijn mensen blij en opgetogen en zijn ze voor even hun eigen sores voor een uur of 2 helemaal vergeten. Ik zou niet anders willen. Maar er moeten grote veranderingen komen willen we dit over 20 jaar nog steeds kunnen doen. En dat begint bij onszelf.

We zijn jarenlang te lafhartig geweest. Ik ook. We hebben veel te vaak slechte arbeidsvoorwaarden en onderbetaling geaccepteerd. Ik ook. Want we willen te graag. Ik ook.

We zullen echt met zijn allen NEE moeten gaan zeggen tegen uitbuiting en onderbetaling. We zullen MOEDIG moeten zijn, want ik weet het: de huur moet betaald worden en we zijn al zo ver gekomen dat we voor € 50 naar Groningen rijden, om uiteindelijk iets meer over te houden dan we al hadden. Maar diep van binnen weet je: dit is onhoudbaar.

Wees moedig, zeg nee.

Ik bedank voor de € 300-klus, ik zeg 'Nee dank u, ik kijk weer verder' tegen het kleine theater en stuur mijn factuur naar de opdrachtgever en kruis mijn vingers dat deze binnen 30 dagen betaald wordt.

Maurits Fondse is pianist, zanger en songwriter

Buma/Stemra jaarvergadering op 27 mei

Op woensdag 27 mei vindt de Algemene Ledenvergadering van Buma/Stemra plaats. Hier zal het financieel jaarverslag worden besproken en ter goedkeuring worden vastgelegd. Ook zal vermoedelijk de nieuwe CFO (financieel directeur) ter benoeming worden voorgedragen (bij het ter perse gaan van dit nummer is over het wervingsproces nog geen nieuws).

Daarnaast vinden verkiezingen van enkele belangrijke posities plaats. Zo is VCTN-vertegenwoordiger Ben van den Dungen herverkiesbaar in de Raad van Rechthebbenden en heeft Rene Meister besloten af te treden uit de Raad van Toezicht. Voor deze positie zal de VCTN Alexander Beets voordragen. Wij roepen uiteraard onze leden op onze kandidaten te steunen. Zodra meer bekend is over de kandidaatstellingen en agenda zullen wij onze leden per digitale nieuwsbrief nader informeren.

LEENRECHT

Thuiskopie en Leenrecht

Begin 2019 kondigden de gezamenlijke beroepsorganisaties voor auteurs en de brancheorganisaties

voor muziekuitgevers aan dat zij een akkoord hadden bereikt over de 'Reprobel-kwestie'. Middels een gezamenlijk advies aan de minister voor Cultuur zouden deze afspraken worden bezegeld (zie *Muziekwereld* 1, 2019). Nederlandse muziekauteurs zouden volgens de afspraken het recht krijgen over oude werken aan te geven of hun uitgever wel of niet in verplicht collectief beheerde vergoedingen mee kan delen; voor nieuwe werken geldt dat hierover expliciet afspraken tussen auteur en uitgever moeten worden gemaakt, anders deelt de uitgever niet mee. Ook werd een 'Code of Conduct' met regels voor redelijke contracten afgesproken. Tijdens de Noorderslag-seminars in januari werd bekendgemaakt dat de minister na juridisch advies besloten heeft het verzoek van auteurs en uitgevers niet over te nemen. Op dit moment is daarom onduidelijk hoe nu verder. Erwin Angad-Gaur (directeur VCTN): 'Niemand had dit eigenlijk verwacht. Buma/Stemra heeft vorig jaar, onder voorwaarde van het besluit van de minister, zijn verdeelreglement aangepast, maar aan die voorwaarde gaat nu niet worden voldaan. We gaan binnenkort, samen met de uitgevers, in overleg met het ministerie om te kijken welke mogelijkheden er nog zijn. Vervelend is natuurlijk dat er nu al jaren gelden op de bankrekening blijven staan. De auteurs krijgen gelukkig sowieso het deel uitbetaald dat niet ter discussie staat, maar veel van hen zullen niet willen kiezen hun uitgever over oude werken mee te laten delen. Dus het is ook hun geld dat nu al ja-

ren niet uitgekeerd kan worden.' We houden onze leden op de hoogte.

VCTN-congres 2020 op 30 maart

Het congres 2020 van de Vereniging Componisten en Tekstdichters Ntb (VCTN) zal op maandagmiddag 30 maart, van 15 tot 16 uur plaatsvinden. Direct aansluitend is de jaarvergadering van de vakgroep Muziek/Ntb, op dezelfde locatie in Utrecht. Ook organiseert Kunstenbond die dag 'De Bondsalon', zie p4. Voorlopige agenda van het VCTN-congres:

- Opening
- Notulen vorige vergadering
- Verslag activiteiten congresperiode
- Financieel Jaarverslag 2019
- Bestuursverkiezing *
- Rondvraag
- Sluiting

* Bestuurslid Henk Westbroek heeft eind 2019 besloten af te treden. Het bestuur draagt Ben van den Dungen (namens VCTN tevens lid van de Buma/Stemra Raad van Rechthebbenden) voor voor verkiezing op deze zetel. Leden kunnen zich (ondersteund door vijf handtekeningen van VCTN-leden en minimaal 4 weken voor de vergadering) als tegenkandidaat kandideren.

Stukken zullen uiterlijk twee weken voor de vergadering gepubliceerd worden op het ledendeel van onze website.

Locatie: Locatie is Het Huis Utrecht: <https://www.hethuisutrecht.nl/>

Adres:

Het Huis Utrecht
Boorstraat 107
3513 SE Utrecht

Mail ons uw Buma/Stemra-nummer!

Mail ons uw Buma/Stemra-nummer! Leden van Kunstenbond en Ntb/vakgroep Muziek die (tevens) actief zijn als muzikant zijn aangesloten bij de VCTN. Voor 'erkenning' van de VCTN vraagt Buma/Stemra ons (jaarlijks) een ledenlijst met Buma/Stemra-nummers van de leden aan te leveren aan een onafhankelijke instantie, die deze gegevens vertrouwelijk zal behandelen. Wij vragen onze leden, voor zover zij dat nog niet gedaan hebben, ons daartoe hun 7-cijferige (!) Buma/Stemra-relatienummer te mailen en onze inzet voor een sterkere positie voor auteurs en een beter Buma/Stemra te steunen.

HAALT
MEER
UIT
MUZIEK

EEN EIGEN OPNAME MAKEN?

Met het Sena Performers Muziekproductiefonds helpen we je daar graag bij. Ben je professioneel muzikant en mis je de financiële middelen om jouw muziek te produceren? Dan is het Sena Performers Muziekproductiefonds er voor jou! Laat deze kans niet liggen en dien je aanvraag vandaag nog in bij Sena. Meer informatie en de voorwaarden: www.sena.nl/muziekproductiefonds

performers
Sena

DE FAVORIETE COMPOSITIE VAN...

DUNCAN PELTENBURG, BESTUURSLID KUNSTENBOND

'Een moeilijke keuze, er is zoveel muziek die ik associeer met een bepaalde emotie of herinnering. Elke plaat geeft iets weer van een periode in je leven. Mijn puberteit begon met Michael Jackson en Prince. Daarna werd het hardrock, via Bon Jovi naar David Lee Roth, Dream Theater, Def Leppard. Een album dat door alle jaren en ontwikkelingen heen prominent is blijven terugkomen, is *Thriller* van Michael Jackson, uit 1982. In die tijd luisterde je nog complete albums af, daar werden ze ook op samengesteld. *Thriller* is van begin tot eind geweldig. Jackson en producer Quincy Jones bereikten met engineer Bruce Swedien een bizar hoog niveau, ze zetten iets compleet nieuws neer. Begin jaren tachtig had je veel monotone synthesizergroepjes. Quincy Jones dacht: laten we het in de overtreffende trap doen. Het ging om composities met een verhaal, de videoclippen werden complete films. Alle muziek van daarvoor lijkt een soort sublaag te zijn van wat zij drieën daarvan maakten. In *Thriller* komt echt alles samen, wordt alles op een ander level gebracht, waardoor het

geheel opvalt. Ik denk dat niemand *Billie Jean* kan opzetten zonder dat nummer onmiddellijk te herkennen aan de klankkleur van de productie. Daarnaast werkten er geweldige muzikanten en songschrijvers aan mee, het leverde een album op met fantastische liedjes. Zeven van de negen tracks werden een megahit, dat zegt wel iets. Hoor je dat trouwens? We zitten hier in de stationshuiskamer van Rotterdam CS en ze draaien *The Girl Is Mine*! Iets wat mellow vergeleken bij de andere tracks van *Thriller*, maar het hoort er ook wel weer tussen. Het past in de volgorde van de tracks die in dienst staat van de context van de lp en de sfeeropbouw. *Beat It* en *Human Nature* zijn twee compleet verschillende nummers, maar ze zitten beide op de juiste plek. Ik was een jaar of tien toen ik de liedjes voor het eerst hoorde. Die plaat was zo anders dan al het andere op de radio. Ik had al die singlenummers al op cassette getaped, toch moest ik die lp hebben. Ik heb net zo lang gezeurd tot mijn moeder naar de winkel rende. Ze kocht 'm voor haarzelf, maar ik

heb 'm in beslag genomen, haha. Later heb ik zelf ook de lp gekocht en toen ik het huis uitging de cd.

Als ik *Thriller* opzet is het echt om helemaal naar te luisteren, al heb ik nu niet altijd het geduld meer om ervoor te gaan zitten. Vroeger nam ik 'm mee op mijn discman of walkman. Er waren minder afleidingen, geen smartphone met de hele wereld bij je. Je had veel meer tijd om te luisteren, ook thuis.

Qua productie doet *FutureSex/LoveSounds* van Justin Timberlake en producer Timbaland, uit 2006, heel erg denken aan *Thriller*. Zij hebben eigenlijk hetzelfde format toegepast, waarbij het gaat om het album als geheel, om de liedjes en om de songwriter. Timbaland legde met 'niks' de basis voor een beat, hij tilde zo ook een genre naar een ander level. In een van de clips worden met water gevulde plastic bekertjes en tafelbladen gebruikt als instrument. Dat album heb ik ook kapot gedraaid.'

Jimmy Tigges

Vers geperst

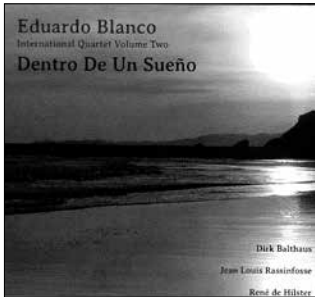
Esther van Hees Gelukkig Zijn

Eigen beheer
‘Een ode aan nummers die ik al heel mijn leven eindeloos mee-zing’, aldus de Belgische zangeres Esther van Hees op de cd-inlay. Een ode wellicht, gebaseerd op meezingen in haar jeugd, maar van imitatie is geen sprake. Een cd met schitterende eigen interpretaties van ieder nummer. Begeleid door Jeroen van Vliet (piano en zang) en Miguel Boelens (saxofoon en zang) laat Van Hees horen dat een uitgebreide productie volstrekt onnodig is om een prachtalbum vol afwisseling te produceren. Haar stem staat daarbij centraal: soms zacht, naïef met een kenmerkend kraakje in de stem. Van ingetogen tot jazzy tot uitbundig, met de energie van een vrouwelijke Jacques Brel. Er zijn stemmen die zich onderscheiden, die onmiddellijk aangrijpen en niet meer loslaten. Er zijn zangeressen en er zijn zangeressen. Van Hees behoort tot de buitencategorie chansonnières. En bewijst dat op ieder nummer van deze cd. (E.A.G.)
www.esthervanhees.be

Stageband Jazz Orchestra & Vocal Group Treats Six decades of my father

Flatsharp 532019
Marco Kerver schrijft hele suites voor big band, die gaan over opmerkelijke gebeurtenissen in zijn leven. Afgelopen jaar heeft hij een ode aan zijn in 2001 overleden vader opgenomen. Op het cd-hoesje zie je bijna vijftig foto's van deze vader. De vijftien nummers van de suite zijn gevarieerd met steeds weer een andere solist van de Groninger Stageband, waaronder ook Kerver zelf op contrabas. Het swingt, het wordt gezongen en met verve geïmproviseerd op steeds nieuwe riffs en ritmes. De sound is uitstekend en de stukken gaan in elkaar over. Het is niet alleen voor jazzliefhebbers spannend om naar dit verhaal te luisteren met zijn intelligente en gevarieerde muziek, die speelt met verschillende stijlen uit vijftig jaar jazzgeschiedenis. De teksten die zeer fraai en loepzuiver worden gezongen zetten af en toe een zeer persoonlijke sfeer neer. Aan het eind van de tachtig minuten durende rit besef je dat je luisterde naar een begripvolle en trotse zoon. Wat een prestatie en wat een mooi eerbetoon. (M.K.)
<http://www.marcokerver.nl/>

Eduardo Blanco, International Quartet Dentro de un sueño

HOFR 1901
Dentro de un sueño is geen muziek voor een Blue Friday. Het is muziek voor een zonnige zondagochtend waarbij je de lente al begint te ruiken. Als je dan Eduardo Blanco *Sunflower* van Kenny Barron op zijn trompet hoort intoneren dan kan de dag eigenlijk niet meer stuk. Jean Louis Rassinfosse, de grand old man uit Brussels, betovert met elk van zijn ingehouden soli, waarin zijn ervaring en speelplezier je verleiden om naar zijn intense verhaallijntjes te luisteren. De Duitse pianist Dirk Balhaus speelt al vele jaren samen met Blanco. Zijn on-opdringerige spel met de fijn doorzichtige voicings en de ontspannen improvisaties passen perfect bij Blancos composities die lekker voorspelbaar zijn. Drummer en opnameleider René de Hilster uit Den Haag zorgt voor de bebop-swing. Zijn bekkens komen amper tot rust en zijn altijd zeer present. Misschien heeft het daarom een beetje geduurd tot ik de *Dreamy landscape* en *A monkish tune* net zo kon waarderen als hun versie van Barrons *Joanne Julia*. (M.K.)
<https://www.eduardoblanco.nl/>

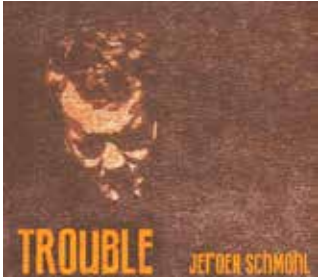
Paolo Birro, Axel Hagen Verona Sessions

Eigen beheer
In Jim Halls *Two's Blues* zit de essentie van Verona Sessions, een album van de ervaren jazz-virtuozen Paolo Birro en Axel Hagen waarop piano en gitaar elkaar voortdurend vrolijk uitdagen. De Italiaan Birro en de Duitse Hagen vierden samen de good old times van de swingende jazz, spelen liefdevol en ontspannen jazz-melodieën en begeleiden elkaar met veel karakter en kunde. Alle twaalf nummers zijn opgenomen in de villa van gitaarverzamelaar Massimo Raccosta in Verona. De in Den Haag levende Hagen heeft gebruik mogen maken van een bijzonder instrument van de Italiaans-Amerikaanse gitaarbouwer James D'Acquisto, wiens gitaren ook Hall zelf bespeelde. Naast Hall zijn Wes Montgomery en Jimmy Raney herkenbare voorbeelden van Hagen. Hij schreef ook drie eigen nummers voor deze cd waarvan *Waltz voor Jim* mij het meeste bekoorde. Naast standards van Cole Porter, Duke Ellington en Miles Davis staat er ook *Some folks say* van de Nederlandse jazzlegende Rob Pronk op, onder wie Hagen in de jaren 90 bij het Metropole Orkest heeft gespeeld. Simpelweg mooie en goed gespeelde muziek: Cool! (M.K.)
<https://axelhagen.com/>

Grupo Nuevo Invention Eurafrique

Copyright Control
Frans van Grinsven, drummer en driving force achter zijn kwintet Grupo Nuevo, heeft aan etnische, Afrikaanse en Latijnse ritmes een intensieve studie gewijd. Het leidde ertoe dat hij muziekdocent werd aan het toenmalige Brabants Conservatorium. Dat de passie voor het genre er bij Frans toe heeft geleid dat het gevoel voor bijzondere ritmes in zijn haarvaten terecht kwam, kunnen we na Invention Eurafrique te hebben beluisterd allesbehalve ontkennen. In deze recensie wil ik bewust wegblijven van het abstract analyseren van alle individuele nummers; dat mogen anderen doen. Ik luister letterlijk liever met oor en hart naar het hele plaatje, en wat ik hoor bevalt. In een hokje stoppen qua stijl is sowieso onmogelijk, want de vijf mannen achter Grupo weten een prachtige blend te smeden van jazz, soms wat klassiek, maar vooral van zwoele ritmes die beelden oproepen van tropische regenwouden en dampende nachten vol dans en passie. Een ratjetoe, maar dan in de meest positieve zin. Af en toe denk je zelfs een vleugje old school Santana te horen, met name in het nummer *Mozambique*. Een werelds album, gewoon gemaakt door vijf zeer getalenteerde muzikanten in Eindhoven. In Nederland. Je kunt het je bijna niet voorstellen. Dat maakt nieuwsgierig, toch? (P.B.)
www.fransvangrinsven.com

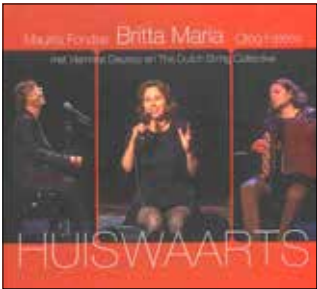
Jeroen Schmohl Trouble

Copyright Control PIP Records
Waar komt het toch vandaan, dat sommige Nederlandse artiesten de sfeer van het Amerikaanse zuidwesten zo goed weten te raken? Gitarist Jeroen Schmohl is in het genre Americana en Bluegrass in ieder geval the real thing. Hetgeen ook geldt voor alle muzikanten die hebben meegewerkt aan het album. Jeroen en zijn medeartiesten raken met de vertellingen op het album Trouble namelijk de juiste melancholische snaar die past bij deze Amerikaanse muziekstijl pur sang. De meeste nummers zijn vertolkingen van grootheden zoals Johnny Cash, Lowell George – van de legendarische band Little Feat – of Keith Richards/Mick Jagger, grootheden van een andere legendarische band. Maar ook Jeroens eigen compositie *Don Reid* doet allesbehalve onder voor de rest. En let bij *Don Reid* eens op dat typische metalige geluid van een dobro. Niet alleen met zijn gitaarspel, maar ook met zijn wat rauwe stemgeluid, dat klinkt als doordrenkt van whisky en sigaretten, overtuigt hij volledig. Doe jezelf dus een groot plezier: schaf deze plaat aan, schenk jezelf een goed glas Kentucky bourbon in, en dompel je onder in de klanken van Trouble. Ook prettig voor wie vlietschaamte heeft, want je hoeft geen eind meer te vliegen om de muziekcultuur van South-West USA te ervaren... (P.B.)
<https://nl-nl.facebook.com/jeroen.schmohl>

Verreck & Pleijsier Reünie

V&P02
Marcel Verreck en Paul Pleijsier uit Den Haag maakten ruim dertig jaar geleden furore in het cabaretcircuit. Zo wonnen zij o.a. het VARA Leids Cabaret Festival en maakten vele succesvolle programma's. Deze samenwerking duurde zes jaar waarna ieder zijns weegs ging. In 2018 kwamen ze weer bij elkaar. Inmiddels ouder en wijzer geworden schreven ze veertien nieuwe nummers die ze onder leiding van producer, arrangeur en instrumentalist Boele Weemhof opnamen. Het resultaat mag er zijn. De titel- en openingstrack *Reünie* valt gelijk met de deur in huis: klassieke melodieuze popmuziek met mooie vocale arrangementen, perfect à la The Beatles uitgevoerd. Verrassende akkoordprogressies, onverwachtse breaks, frisse en bijzonder smakvolle gitaarpartijen geput uit vele genres. Dit alles samengesmeed tot een hecht luisteravontuur door muzikale duizendpoot Boele Weemhof. De teksten gaan gelijk op met de muziek, de woorden worden zeer ritmisch en gevat ingezet en krijgen extra nadruk door de prachtige zangarrangementen. Ook live weer te bewonderen. (R.S.)
www.verreck-pleijsier.nl

Britta Maria, Maurits Fondse & Oleg Fateev Huiswaarts

Eigen beheer
Een prachtig opgenomen cd met Nederlandse luisterliedjes, gespeeld door topmuzikanten. Het trio Britta Maria (zang), Maurits Fondse (piano), Oleg Fateev (bayan-accordeon) wordt begeleid door vier strijkers van The Dutch String Collective, Eric van der Westen (bas), Bauke Bakker (drums en percussie) en Hermine Deurlo (mondharmonica). Met liefde en zorgvuldigheid verzamelden zij minder bekende, bijna verloren pareltjes als *Joodse Vrouw* (van George Groot en Ruut Weissman) en *Het Lachen* (van Frieso Wiegersma en Ruud Bos), afgewisseld met bekendere klassiekers als *Zing Dan* en het eigen, gloednieuwe *Houd Moed*, dat temidden van het werk, de teksten en muziek van de grootsten uit onze luisterliedcultuur (van Annie M.G. Schmidt en Harry Bannink tot Freek de Jonge en Jacques Brel) fier overeind staat en bewijst dat niet alleen het verleden maar ook het heden Nederlandstalige pareltjes bieden kan. In de stem van Britta Maria klinkt een vleugje Jenny Arean. In de arrangementen klinken klezmer- en gypsie-invloeden door. Bovenal is dit een liefdevol eerbetoon, op de cd-hoes opgedragen 'aan onze ouders'. Een aanrader. (E.A.G.)
www.brittamarina.nl

Wet arbeidsmarkt in balans is van kracht

Op 1 januari 2020 treedt de Wet arbeidsmarkt in balans in werking. Oproepkrachten en payroll-werknemers krijgen meer zekerheid. En payrollers krijgen dezelfde arbeidsvoorwaarden en rechtspositie als werknemers met een dienstverband.

Met ingang van 1 januari 2020 zorgt de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) voor meer gelijkheid tussen vast en flexibel werk. Werknemers met een vast contract hebben vaak betere

arbeidsvoorwaarden en meer rechten dan flexibele werknemers, zoals uitzendkrachten. De regering wil deze kloof kleiner maken. Daarom krijgen oproepkrachten en payrollwerknemers

meer zekerheid. En krijgen werknemers met een tijdelijk contract ook recht op een transitievergoeding bij ontslag. Ook zou het voor werkgevers aantrekkelijker moeten worden om een vast contract aan te bieden.

Payrollers

Voor payrollovereenkomsten gelden vanaf 1 januari 2020 bijzondere regels. Payrollers krijgen dan dezelfde arbeidsvoorwaarden en rechtspositie als werknemers in dienst van de inlener. In de kunst- en cultuursector wordt vaak gebruik gemaakt van payrollers, maar vaak tegen slechtere arbeidsvoorwaarden dan die van vaste medewerkers. Dat moet dus vanaf 1 januari worden aangepast. De Kunstenbond gaat met het meldpunt Toepassing Wet arbeidsmarkt in balans monitoren hoe werkgevers deze wettelijke verplichting gaan uitvoeren (zie kader).

Michiel Jongewaard

Meldpunt Toepassing Wet arbeidsmarkt in balans

De Kunstenbond krijgt signalen dat er nu al werkgevers zijn die kijken of ze de nieuwe regelgeving uit de Wet arbeidsmarkt in balans kunnen ontwijken. Dat kunnen we niet laten gebeuren. De nieuwe spelregels gelden voor iedereen.

Als jij ziet dat het bij jouw organisatie misgaat, laat het ons dan weten. Meld ons om welk bedrijf het gaat, om hoeveel mensen het gaat en op welke manier de Wet arbeidsmarkt in balans wordt ontduikt. Stuur een e-mail aan info@kunstenbond.nl met als onderwerp Toepassing WAB, met daarin de belangrijkste informatie en jouw contactgegevens.

Afspraken cao Remplaçanten

De Kunstenbond en de werkgevers van remplaçanten voor orkesten hebben afspraken gemaakt over de toepassing van de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) per 1 maart 2020. Vanaf dat moment worden de tarieven voor remplaçanten die werken via een payroll-constructie aangepast in de cao Remplaçanten, die immers is achterhaald door de WAB.

Werkgevers en bonden gaven in de cao destijds al toe dat de overeengekomen bedragen eigenlijk onder de maat waren. Zij spraken af om in 2019 gezamenlijk naar de politiek te stappen om aandacht te vragen voor de achterblijvende salarissen. In de cao schreven zij: 'De salarisachterstanden zijn in beeld gebracht. De eerste reparatie betreft remplaçanten, vervolgens moet voor alle musici (remplaçanten en in vaste loondienst) een verbetering plaatsvinden op basis

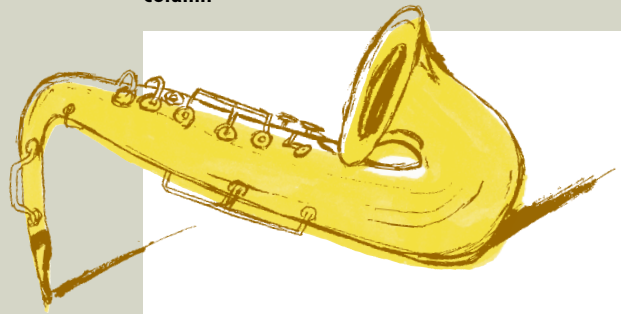
van de gezamenlijk vastgestelde achterstand.'

Terugwerkende kracht

De komende maanden worden benut om te komen tot de juiste tariefberekeningen. De verwachte verhoging zal vervolgens met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 worden doorgevoerd. Deze afspraak voorkomt dat er in strijd met de WAB wordt gehandeld. Belangenbehartiger Karin Boelhauer van de

Kunstenbond voert samen met hoboïste Dorine Schoon van het Platform voor Freelance Musici onderhandelingen met werkgevers en FNV. Voor Boelhauer is de berekeningssystematiek een heet hangijzer: 'Voor mensen in loondienst is het gebruikelijk om leeftijd en ervaring tot uitdrukking te laten komen in de schaal en periodiek waarin je wordt ingedeeld. Dat is voor remplaçanten natuurlijk ingewikkelder. Voorop staat in ieder geval dat de Wet arbeidsmarkt in balans stelt dat remplaçanten dezelfde arbeidspositie en -voorwaarden hebben als de werknemers in loondienst. Dat moet je hoe dan ook tot uitdrukking laten komen in de tariefstelling.' Houd de websites van de Kunstenbond en de Ntb in de gaten voor actuele ontwikkelingen.

Michiel Jongewaard

De teloorgang van kleine podia

Bart Wirtz

Ik voelde me futloos. Het was een drukke week geweest. Ik zat in de auto, het regende en mijn hoofd voelde zwaar en troebel als het wegdek waar de files zich langzaam hadden uitgebreid. In tegenstelling tot de vele andere automobilisten om me heen, die hun week juist afsloten met deze slakkenrit, klaar voor het weekend, probeerde ik mijn energie te halen uit het feit dat we die avond nog mochten optreden.

Ik arriveerde te laat bij muziekpodium DJS, een intieme club in het centrum van Dordrecht. Deze plek bestaat al ruim 70 jaar en heeft van oudsher een vete met Mahogany Hall in Edam over wie nu werkelijk de oudste jazzclub is van Nederland. Tegelijkertijd is dat niet ten koste gegaan van alle vrijwilligers die betrokken zijn. Zo werd ik die avond vrolijk verwelkomd met zwarte koffie en viel er direct met elke slok een deel van af van mijn donkere gevoel.

Hoe de helende kracht van muziek die avond zijn werk deed, laat ik graag over aan de verbeelding, maar met elke noot van ons optreden (het eerste in een reeks van 15), verdween een stuk ellende en veranderde uiteindelijk de zwaarmoedigheid in euforie.

DJS is een club met een klein podium dicht op het publiek. Door die intieme setting krijgt iedereen het gevoel deel te zijn van hetzelfde muzikale geheel. De entreprijs voor concerten is bovendien niet zo hoog als bijvoorbeeld het Bimhuis of LantarenVenster waar dezelfde groepen ook vaak spelen. Daardoor staat de band vaak in een volle tent met wisselend publiek. Afhankelijk van het type concert, vind je er jong en oud, soms rumoerig staand en drinkend tijdens een Bluesnight, dan weer muisstil zittend op een intieme zondagmiddag.

Het is van onschatbare waarde dat er, omdat je nu eenmaal niet elke dag in het Concertgebouw kan spelen, plekken zijn die de verscheidenheid van ons muzieklandschap markeren door een laagdrempelige setting te bieden voor musici die dingen willen uitproberen. Alleen op die manier komt de muziek verder.

Zo voelden wij ons die avond. Dat we verder waren gekomen.

Totdat ik sprak met programmeur Timothy van der Holst. Hij vertelde me dat de subsidieaanvraag (SKIP-regeling van het FPK) waar DJS van afhankelijk is, niet is gehonoreerd. De € 16000 die zij ontvingen van het FPK in de vorm van een SKIP-regeling is niet veel, maar wel noodzakelijk om te kunnen blijven doen wat ze doen.

Als dit soort podia, want zo zijn er meer, verdwijnt, komt er nooit meer iets voor terug. Jaarlijks groeit het aantal afgestudeerde conservatoriumstudenten, maar slinkt het aantal speelplekken. Nog steeds. Er zijn voor de meeste jazzmusici misschien 15 à 20 plekken die ze tegenwoordig kunnen opnemen in hun speellijst, elk met een ander karakter en allemaal net zo belangrijk. Bovendien hebben we het hier niet over podia waar de bezoekersaantallen teruglopen, maar die, ondanks de vergrijzing ook een nieuwe jonge doelgroep aanspreken. Een club waar ik van opleef en velen met mij.

Het was gestopt met regenen en de straten waren leeg, maar ik reed naar huis met hetzelfde gevoel als waar ik mee aankwam.

Bart Wirtz is saxofonist en bracht onlangs zijn vierde album *Beneath the Surface* uit. Hij presenteert samen met Rolf Delfos wekelijks het programma 'Dutch Jazz' op SublimeFM

Onder de leden

Violiste Petra Griffioen

Violiste Petra Griffioen richt zich op meer dan haar viool. Zo leidt ze op een middelbare school het schoolorkest en helpt ze musici om Sena-formulieren in te vullen.

Wat doe je nu?

Als Petra Griffioen ergens induikt wil ze het naadje van de kous weten. Zo viel het haar op een gegeven moment op dat Radio 4 best vaak klassieke cd's uitzendt. 'Hoezo zou Sena alleen maar interessant zijn voor de 'grote jongens'?', dacht ze. 'Het gaat weliswaar om kleine bedragen, maar bij elkaar opgeteld kan het toch een aardige som zijn.' Griffioen zocht het tot de komma uit en overtuigde veel klassieke musici ervan dat het zin heeft repertoire op te geven. En nu werkt ze samen met Sena om dat eenvoudiger te maken. 'Klassieke musici hebben er vaak moeite mee. Een voorbeeldje. Als je geen hoofdartiest bent, moet je nu het vakje sessiemuzikant aankruisen. Maar daar herkennen veel orkestmusici zich niet in. Ik heb goede hoop dat Sena hier wat aan gaat doen, bijvoorbeeld door een of meer categorieën toe te voegen.' Daarnaast probeert ze samen met Sena een eenvoudige handleiding op te tuigen voor het melden van klassiek repertoire en het probleem van de verschillende spellingen aan te pakken.

Veel moeite kost het haar niet. 'Ik vind het heerlijk om andere dingen te doen naast muziek, in dit geval door dingen uit te zoeken. Zo heb ik laatst een overzicht gemaakt van tv-registraties voor Norma, een organisatie waar ik me flink in verdiept heb. Ook hier gaat het niet om grote bedragen, maar het is zonde om het te laten liggen.'

Het speur- en spitwerk tekent Griffioen ten voeten uit. Nooit heeft ze zichzelf gezien als 'muzikant die zich dag in dag uit bezighoudt met zijn of haar instrument'. In die zin heeft ze midden jaren negentig een beetje geluk gehad. 'Ik kwam van het conservatorium en twijfelde of een carrière in de muziek wat voor me was. Een wonderkind op de viool was ik niet en hoewel ik hard heb gewerkt, was ik allesbehalve monomaan met muziek bezig. En toen was daar Amsterdam Sinfonietta, een destijds jong strijkorkest. Dat was een openbaring voor mij, met name de openheid en vrije sfeer. Ik voelde me hier enorm thuis. Inmiddels is het mijn familie geworden.'

Griffioen doet zo'n zestig concerten per jaar, als freelancer. Iets wat haar enorm bevalt. 'Freelancers worden doorgaans slecht betaald, maar dat is bij Amsterdam Sinfonietta niet het geval. Dat is mede te danken aan onze zakelijk leider, Joost Westerveld. Hij zet zich heel erg in voor fair pay. Het freelancen past verder heel goed bij mij want het geeft je veel vrijheid om je te ontplooiën, andere dingen te doen.' Zo heeft ze de ruimte om les te geven en is ze al 20 jaar inval-ler bij het Metropole Orkest. Daarnaast is ze al jarenlang betrokken bij KleuterSinfonietta, een muzikaal programma in het Concertgebouw voor kinderen van 4 en 5 jaar, georganiseerd door Amsterdam Sinfonietta en het Concertgebouw. Grootheden als Dvorák en Haydn worden op een speelse manier gekoppeld aan de beleavingswereld van de kinderen, vertelt Griffioen. 'We doen zo'n veertig voorstellingen per jaar, voor basisscholen in de omgeving van Amsterdam. Per voorstelling zitten er rond de honderd kleuters in het Concertgebouw, voorafgaand

hebben ze op school al gewerkt met lesmateriaal. En vaak komen ze er na de voorstelling nog in een aantal lessen op terug. Een voorbeeld van zo'n 'lesthema' is omgaan met verlies. Denk aan verschillende afscheidsrituelen, zoals het afscheid nemen van je knuffel. Hier past de muziek van Dowland goed bij.' Griffioen is daarnaast dirigent van het schoolorkest op de middelbare school van haar dochter. Ze deed daar aanvankelijk vrijwilligerswerk om zo'n schoolorkest op poten te zetten. Dat werd een succes en de school hoopte dat Griffioen wilde doorgaan. 'Hier zie je het voordeel van freelancen. Je hebt de mogelijkheid om om je heen te kijken en soms doet zich iets moois voor. Maar ik moest nog wel een redelijke vergoeding regelen. Ik stapte met lood in de

foto: Nicolai Schukoff

schoenen op de rector af. Ja, ik wil dit graag doen, maar wil er wel voor betaald worden.' Griffioen werkt onder meer samen met de toneelvereniging van de school om theaterproducties vorm te geven. 'Denk aan zo iets als de West Side Story, waarbij een orkest van 20 leerlingen de liedjes speelt.'

Dankzij haar werk op de school, doet ze nu ook nieuwe dingen. 'Ik dirigeer bijvoorbeeld, iets waar ik aardig wat studie-uurtjes in heb gestoken. Dat is geweldig. Zo zie je maar: je weet vaak van tevoren niet hoe een balletje rolt als er zich een project aandient. Natuurlijk is geld belangrijk en moet je goed betaald worden.

Maar als iets klopt, moet je het gewoon doen, ook al levert het in eerste instantie weinig op.'

Wat heeft de Kunstenbond/Ntb voor je betekend?

'Ik vind het heel belangrijk dat de Kunstenbond/Ntb zich zo hard maakt voor musici. Het wordt goed onder de aandacht

gebracht.' Griffioen waardeert het verder dat juristen scherp zijn op contracten. 'Mijn contract met de school waar ik werk is heel goed doorgenomen. Er zijn aardig wat dingen aangepast en beter geformuleerd. Dat is ontzettend fijn.'

Jeroen Akkermans

Tarieven en salarissen

Vanwege de vele vragen die wij van leden krijgen over de gebruikelijke tarieven in de sector doet de Ntb ieder jaar onderzoek onder zijn leden naar door hen gehanteerde tarieven. Op basis hiervan publiceert de Ntb elk jaar een tarievenlijst. Deze tarieven zijn gemiddelden en vertegenwoordigen dan ook geen voorschrift. Ook zijn zij niet in alle gevallen representatief. Alle tarieven zijn, tenzij anders vermeld, bruto per persoon en exclusief eventuele reis- en verblijfkosten en btw. Voor ieder vermeld bedrag geldt dat er géén afkoop van auteurs- en/of naburige rechten plaatsvindt.

DIRIGENTEN			
A Amateur-a-capellakoren			
B Amateuratorium, -opera, -operette, -musicalverenigingen, afhankelijk van aantal koorleden:			
• Tot 50:	ad A	€ 5050	ad B € 7562
• Boven 50:		€ 6300	€ 8827
Brutojaarbedragen bij een wekelijkse repetitie van 2 uur (excl. vastgestelde vakanties)			
• Toeslag per concert		€	746
Uurtarief dirigenten die als zelfstandige werken:			
• Tot 50:	ad A:	€ 77	ad B: € 114
• Boven 50:		€ 93	€ 131
• Toeslag per concert voor zelfstandige dirigenten:		€	935
Kinderkoren			
• onafhankelijk van het aantal koorleden:		€	2400
• Toeslag per concert:		€	422
Brutojaarbedragen bij een wekelijkse repetitie van 1 uur			
• Uurtarief zelfstandige dirigenten:		€	73
• Toeslag per concert voor zelfstandige dirigenten:		€	529

– Amateurorkest, -harmonie, -fanfare, -brassband			
• onafhankelijk van het aantal orkestleden:		€	7562
• Toeslag per concert/concours:		€	763
Brutojaarbedragen bij een wekelijkse repetitie van 2 uur (excl. vastgestelde vakanties)			
• Uurtarief dirigenten die als zelfstandige werken:		€	114
• Toeslag per concert voor zelfstandige dirigenten:		€	956
REPETITOREN			
– Amateur-a-capellakoren			
• Tot 50 koorleden		€	119
• Boven 50 leden		€	153
Bruto per repetitie van max. 3 uur			
– Amateuratorium, -opera, -operette en -musicalverenigingen			
• Tot 100 leden		€	169
• Boven 100 leden		€	234
Bruto per repetitie van max. 3 uur			
– Kinderkoren			
• Onafhankelijk van aantal leden		€	81

SOLISTEN			
Solisten bij de BIS-gezelschappen			
De solisten bij de BIS-gezelschappen zullen over het algemeen hun agent laten bemiddelen. De tarieven variëren en liggen hoger dan de tarieven voor de kleinere gezelschappen.			
– Operasolisten bij kleinere gezelschappen			
• Uurtarief		€	65
• Repetitie van max 3 uur		€	195
• Voorstelling		€	520
– Solisten overig			
• Voorstelling		€	910
• (generale) repetities van max 3 uur		€	195
REMPLOÇANTEN			
– Remplaçanten orkesten buiten de BIS			
• Repetitie van max 3 uur		€	150
• concert		€	300
• uurtarief		€	50

Remplaçanten			
Met ingang van 1 januari 2020 zorgt de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) voor meer gelijkheid tussen vast en flexibel werk. Werknemers met een vast contract hebben betere arbeidsvoorwaarden en meer rechten dan flexibele werknemers, zoals uitzendkrachten en zzp'ers. De regering wil de kloof kleiner maken. Oproepkrachten en payrollwerknemers krijgen meer zekerheid. En werknemers met een tijdelijk contract krijgen ook recht op een transitievergoeding bij ontslag. Ook moet het voor werkgevers aantrekkelijker worden om een vast contract aan te bieden. Voor payrollovereenkomsten gelden vanaf 1 januari 2020 bijzondere regels. Payrollers krijgen dan dezelfde arbeidsvoorwaarden en rechtspositie als werknemers in dienst van de inlener. In de kunst- en cultuursector wordt vaak gebruik gemaakt van payrollers. Daaronder vallen ook de remplaçanten voor alle Nederlandse orkesten en voor het Groot Omroepkoor. De Kunstenbond en de werkgevers van remplaçanten voor orkesten en het GOK hebben afspraken gemaakt over de toepassing van de Wet arbeidsmarkt in balans per 1 maart 2020. Vanaf dat moment worden de tarieven voor remplaçanten die werken via een payroll-constructie aangepast. Op dit moment is er overleg over de juiste tariefberekeningen. De verwachte verhoging zal vervolgens met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2020 worden doorgevoerd. Zodra bekend publiceren wij de exacte tarieven via www.ntb.nl en www.kunstenbond.nl			
KOORZANGERS			
Koorzangers voor kleinere koren en ensembles			
• Uurtarief		€	50
• Repetitie van max 3 uur		€	150
• Concert		€	300

Koorzangers DNO			
De koorzangers van de Nationale Opera krijgen vanaf september arbeidscontracten aangeboden, waarbij ze waarschijnlijk onder CAO-NO&B zullen vallen en gelijk getrokken worden aan de zangers in vaste dienst. Zodra bekend is hoe dit er precies uit komt te zien, nemen we de tarieven hier op.			
STUDENTEN			
Er wordt momenteel gewerkt aan een studenten-tarievenlijst waarmee de conservatoria hun studenten kunnen beschermen tegen onderbetaling en het werkveld beschermd wordt tegen werkverdringing. Deze tarieven zullen aansluiten op de gangbare tarieven in de sector. Waarbij aangemerkt wordt dat een masterstudent, met een bachelor op zak, als hij/zij professioneel ingezet wordt in bv. een koor of orkest, uiteraard hetzelfde behoort te verdienen als zijn professionele collega's.			
OPERETTE, OPERA, MUSICAL/MUZEKTHEATER (niet gesubsidieerde gezelschappen)			
Orkestmusici			
• Repetitie van max 3 uur		€	150
• Concert		€	300
WEEK-ENGAGEMENTEN OP CRUISESCHEPEN E.D.			
• Vijf dagen		€	1100
• Zes dagen		€	1250
Dit is exclusief kost en inwoning!			

DAGOPTREDENS MUSICI KAMERMUZIEK			
• Concert		€	455
DAGOPTREDENS JAZZMUSICI			
• Dagoptreden		€	265
(overeenkomstig de door Sena Performers voorgeno- men en NORMA gehanteerde minimum-gages)			
DAGOPTREDENS MUSICI WERELDMUZIEK, POP, ENTERTAINMENT			
• Dagoptreden		€	265
(overeenkomstig de door Sena Performers voorgeno- men en NORMA gehanteerde minimum-gages)			
TARIEVEN STUDIO sessie-musici			
• per dagdeel, 4 uur incl. pauze)		€	260
Geen afkoop van auteurs/naburige rechten.			
COMPONISTEN			
Informatie over componistentarieven is op aanvraag te verkrijgen bij het Ntb-secretariaat of te downloaden via www.ntb.nl .			
PRIVÉDOCENTEN			
• Minimumtarief per uur:		€	50
MUZEKEDUCATIEPROJECTEN			
• per uur met een minimum van 3 uur:		€	55

Producer raken Dra Smit geeft voorlichting over muziekproducties. Dus over zaken als opnametechniek, rechten, contractvormen, exploitatie etc. Leden van de Ntb/vakgroep Muziek en de VCTN kunnen hem op maandag en dinsdag benaderen met al hun vragen op dit gebied. Veel van de gestelde vragen komen steeds weer terug. Een aantal hiervan beantwoordt hij in deze rubriek.

Eerste Hulp Bij Opnamen

Ik ben gevraagd om een geluidsopname te maken voor een 360-graden-video die op diverse platformen (o.a. YouTube) gestreamd gaat worden en ook geschikt moet zijn voor VR en 5.1 surround-toepassingen. Er word daarbij met zoveel termen gesmeten, zoals Spatial Sound, Ambix A en B, FOA, SOA, TOA, headtracking en binaural stereo, dat het me duizelt. Please, explain.

Naast stereogeluid kennen we sinds de jaren '70 alternatieve weergaveformaten als quadrafonie en 5.1 surround. Quadrafonie is nooit echt doorgebroken maar het surroundformaat wel. Het heeft zijn weg gevonden naar zowel huiskamers als grote bioscopen, vanwege de meer levensechte luisterervaring in vergelijking met het toch wat platte stereogeluid.

Het Ambisonics-formaat stamt ook uit de jaren '70 en beleeft sinds een paar jaar een comeback. Het verschil met stereo en surround is het 360-graden-element. Bij surround 5.1 worden er weliswaar drie extra speakers toegevoegd, maar die staan allemaal (behalve de subwoofer op de grond) nog steeds binnen een vlak met de originele stereospeakers. In het Ambisonic- (AmbiX)formaat wordt ook de boven/beneden-informatie van geluid geregistreerd en weergegeven.

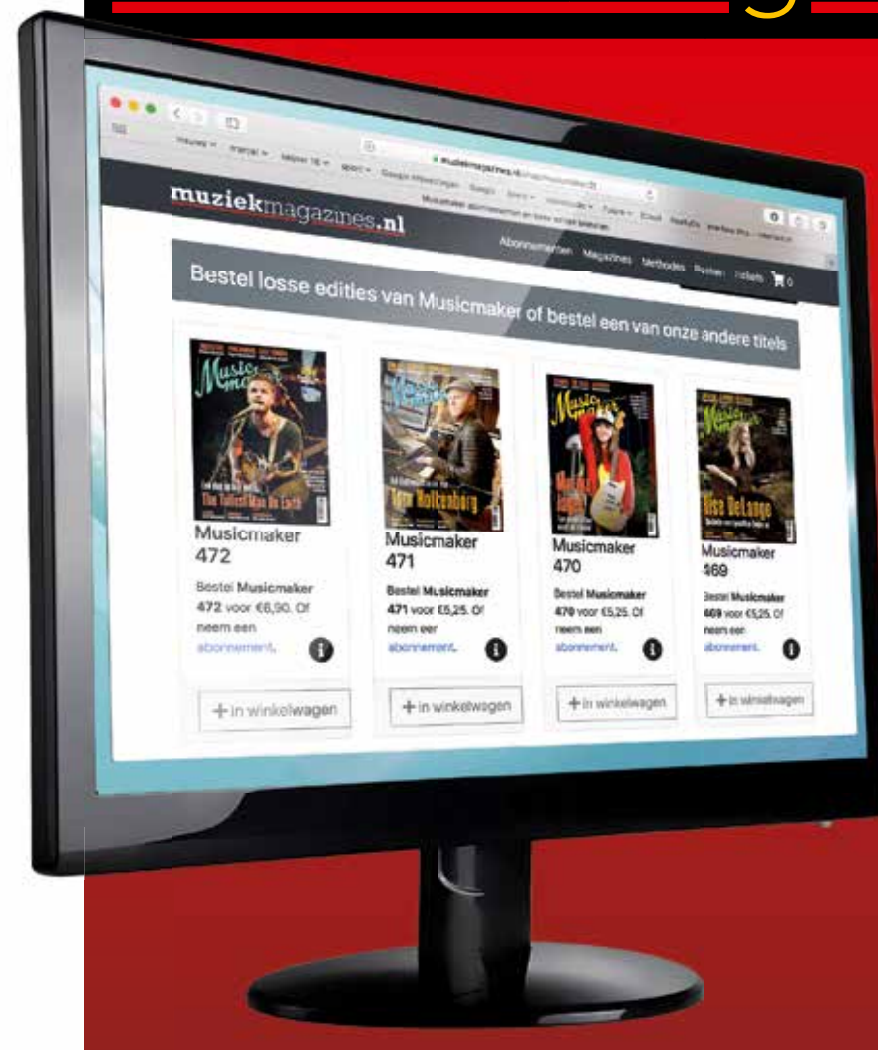
Een FOA-microfoonopstelling (First Order Ambisonics) bestaat uit vier microfoons in een tetraëdrische configuratie. Dat klinkt ingewikkeld maar google gewoon even op 'ambisonic microfoon' voor een verhelderende afbeelding. Het werkt als een M/S-opstelling met een extra microfoon voor de boven/beneden-informatie. In het analoge tijdperk was dat nog een ingewikkeld en kostbaar verhaal. Maar tegenwoordig zijn de digitale technieken en algoritmes dusdanig ontwikkeld dat Ambisonics voor iedereen die de moeite wil nemen beschikbaar is.

In hogere surroundformaten dan 5.1 is de weergave van de boven/beneden-informatie letterlijk d.m.v. extra speakers boven en onder de luisteraar zoals in een bioscoop. In VR, AR en games gebeurt dat voornamelijk met koptelefoons in binaural-stereoformaat. Het

binaural-formaat ken je misschien wel van de 'kapperspoppen' met kleine condensatormicrofoontjes in de oren om die zo gewilde levensechte luisterervaring (*immersive experience*) te bewerkstelligen. Deze techniek stamt overigens reeds uit 1881! Je kunt dus met koptelefoon, zeker voor VR-, AR- en gamestoepassingen, 3D-geluid mixen zonder een dure ingewikkelde surroundopstelling waar je minstens vijf speakers, een subwoofer en versterker(s) voor nodig hebt.

Ik kan me voorstellen dat het je nu nog meer duizelt. Maar het wordt hopelijk helder als je je het grote praktische voordeel van het Ambisonics-formaat realiseert. Je kunt het namelijk gemakkelijk converteren naar mono, stereo, binaural stereo, surround 5.1 en hoger. Ook als Ambisonic-formaat zelf in Adobe Premiere en FinalCutPro voor het monteren in 360-graden-video's. Voor VR, AR en games idem dito voor postproductie in engines als Unity. Het wordt helemaal spannend als je het gebruikt om met 'headtracking' te gaan werken. In dat geval verandert het geluid in de koptelefoon, net als in het echte leven, als je je hoofd beweegt en als je van positie verandert. Er is al betaalbare software op de markt waarmee je zelfs in een VR-omgeving 3D kan mixen. Je hebt dan wel een VR-bril nodig maar die worden steeds goedkoper en beter, zoals de Oculus Quest van Facebook bijvoorbeeld. Facebook is duidelijk zwaar aan het investeren in *immersive technologies*. Het is niet voor niets dat ze een gratis '360 Spatial Workstation' beschikbaar hebben gesteld waar je al best ver mee kan komen op dit terrein. Misschien een goed startpunt in deze toch wel ingewikkelde materie.

ABONNEMENT OP MUSICMAKER? LOS NUMMER BESTELLEN? GA NAAR muziekmagazines.nl

ABONNEMENTEN
MAGAZINES
METHODES
BOEKEN
TICKETS

OOK VOOR

- DE BASSIST
- SLAGWERKKRANT
- GITARIST
- INTERFACE

Overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2019

Kleine juridische kroniek van het muziekrecht

tekst: Bjorn Schipper illustratie: Robert Swart

Net als in 2012 t/m 2019¹ blikken we in deze eerste editie van *Muziekwereld* in de vorm van een kleine juridische kroniek van het muziekrecht terug op spraakmakende aan muziek gerelateerde rechtszaken uit het afgelopen kalenderjaar. Zo oordeelde de hoogste Europese rechter in 2019 in de ‘Kraftwerk’-zaak over sampling en hakten nationale gerechtshoven knopen door in de procedures over het Sena-tarief voor dance events en de rechtmatigheid van de beëindiging van de contracten tussen Martin Garrix en zijn voormalige management MAS en platenlabel Spin-nin’ Records. De selectie van deze zaken is op basis van dezelfde uitgangspunten als voorgaande edities gemaakt.

Lolly-opname

Het gerechtshof Den Haag² deed op 12 maart 2019 uitspraak in de geruchtmakende zaak over het gebruik van de Lolly-opname als achtergrondmuziek in Tel Sell-programma’s. Het gerechtshof oordeelt aan de hand van uitleg van de contractuele afspraken tussen AMP en Tel Sell dat de initieel overeengekomen billijke vergoeding van € 3.000 voor uitzending van de Lolly-opname de gehele billijke vergoeding is. Deze contractuele afspraak houdt ook in dat de opname zonder aanvullende vergoeding gebruikt kan blijven worden voor homeshopping programma’s³.

Het Feestduo

Het gerechtshof in ’s-Hertogenbosch⁴ besliste op 2 april 2019 in het hoger beroep over de Nederlandse vertaling van een Duitstalig muziekwerk dat voor de beoordeling van de grieven (eerst) nodig is dat partijen nadere inlichtingen verschaffen. De rechtbank⁵ had reeds in eerste aanleg geoordeeld dat de (muziek) auteursrechten van de Nederlandse vertaler aan Buma/Stemra waren overgedragen. Ook werd vastgesteld dat de oorspronkelijk rechthebbenden (o.a.

Universal) bij het verlenen van de toestemming voor de vertaling bedongen hadden dat de Nederlandse vertaler geen eigen aandeel in de auteursrechten zou kunnen claimen.

Overdracht aan Buma/Stemra

Op 10 april 2019 oordeelde de rechtbank Amsterdam⁶ dat een bij Buma/Stemra aangesloten auteur van een muziekwerk zijn (muziek)auteursrechten niet zelfstandig kan uitoefenen nu hij zijn auteursrechten reeds door middel van de exploitatieovereenkomst met Buma/Stemra heeft overgedragen aan de collectieve beheersorganisatie. Nu Buma/Stemra toestemming heeft verleend voor het specifieke gebruik van het muziekwerk is geen sprake van auteursrechtinbreuk en bestaat evenmin grond voor het betalen van schadevergoeding. De rechtbank oordeelt verder dat in een redelijke mate aan naamsvermelding van de auteur is gedaan.

Achtergrondmuziek in tandartspraktijken

De rechtbank Amsterdam⁷ oordeelde op 24 juli 2019 in een door de KNMT, de Nederlandse beroepsorga-

nisatie van tandartsen, tegen Buma aangespannen zaak over het ten gehore brengen van achtergrondmuziek in tandheelkundige praktijken. Centraal stond de vraag of de tandartsen met hun achtergrondmuziek een mededeling aan het publiek en daarmee een openbaarmaking van muziek verrichten. De rechtbank overweegt onder meer dat de variatie in aantallen patiënten, werknemers en oppervlakte hier steeds een individuele beoordeling vereisen en dat niet in zijn algemeenheid kan worden vastgesteld dat de tandartsen geen mededeling aan het publiek zouden doen.

Kraftwerk

Op 29 juli 2019 oordeelde het Europese Hof van Justitie (HvJEU)⁸ in de langlopende kwestie van Kraftwerk tegen de Duitse hiphop producers Moses Pelham en Martin Haas over het samplen van een drumbeat van twee seconden uit het nummer *Metall auf Metall* van Kraftwerk. Het HvJEU wijkt op belangrijke punten af van de eerdere Conclusie⁹ van de Advocaat-Generaal Szpunar en eerdere uitspraken van de Duitse rechters in deze zaak. Het HvJEU oordeelt in zijn algemeenheid dat sampling op zichzelf een beschermenswaardige kunstvorm is en als zodanig moet worden beoordeeld en afgewogen tegen andere rechten. Voor gebruik van een gewijzigde en voor het oor onherkenbare sample uit een fonogram (masteropname) is volgens het HvJEU géén voorafgaande toestemming van de fonogrammenproducent nodig. Een dergelijke gewijzigde en onherkenbare sample is geen reproductie van het fonogram. Daarnaast zou het zonder toestemming gebruiken van een juist wel herkenbare sample mogelijk gelegitimeerd kunnen worden met een beroep op het

klankcitaatrecht. Hiervoor is nodig dat de sample op de een of andere manier in een dialoog staat met het werk waaruit het gesampled is. Vanzelfsprekend moet daarbij ook aan alle andere wettelijke citaatvereisten worden voldaan, zoals toepassing van bronvermelding. Het laatste woord is nu aan de Duitse rechter, die de rechtmatigheid van het gebruik van de Kraftwerk-sample dient te beoordelen in het licht van het oordeel van het HvJEU.

Billijke vergoeding dance events

Het gerechtshof Den Haag¹⁰ oordeelde op 11 juni 2019 in de zaak tussen Sena en de organisatoren van dance events over de billijke vergoeding voor het secundaire gebruik van commerciële fonogrammen op dance events. Het gerechtshof week hierbij inhoudelijk af van het eerder uitgebrachte deskundigenadvies van de Geschillencommissie Auteursrechten. Het gerechtshof stelt de billijke vergoeding voor dance events vast op een percentage van de recette gekoppeld aan de hoogte van de ticketprijs. Hoewel het gerechtshof overweegt dat niet-muziekgerelateerde kosten een onevenredig groot deel uitmaken van de totale productiekosten van de organisatoren van dance events, zou geaccepteerd moeten worden dat niet al deze kosten uit de heffingsgrondslag kunnen worden gefilterd. Het gemiddelde aandeel van het op dance events gebruikte Sena-repertoire wordt door het gerechtshof vastgesteld op 60%.

In dit verband is nog van belang te melden dat de rechtbank Antwerpen¹¹ op 28 februari 2019 prejudiciële vragen heeft gesteld aan het HvJEU over misbruik van de machtspositie in relatie tot de tariefstelling van SABAM voor gebruik van haar repertoire op muziek-

festivals, zoals Tomorrowland. Die prejudiciële vragen hebben onder meer betrekking op de vraag of de kosten die geen verband houden met muziek in aanmerking genomen kunnen worden bij de berekeningsgrondslag van het tarief, alsmede op de vaststelling van het tarief aan de hand van het aandeel van het op festivals gebruikte repertoire van SABAM.

Color Hair

Op vordering van Buma oordeelde de voorzieningenrechter in Den Haag¹² op 23 augustus 2019 dat kappersbedrijf Color Hair door het onbetaald laten van de factuur van Buma voor de licentie voor het gebruik van achtergrondmuziek auteursrechtinbreuk pleegt. Buma had een van haar relatiemanagers na het onbetaald laten van de factuur opdracht gegeven het kappersbedrijf te controleren. De Voorzieningenrechter verbiedt het Color Hair om nog langer in haar bedrijfsruimten voor

de beroepsuitoefening of bedrijfsvoering muziek openbaar te maken die tot het Buma-repertoire behoort.

Dr. Peacock

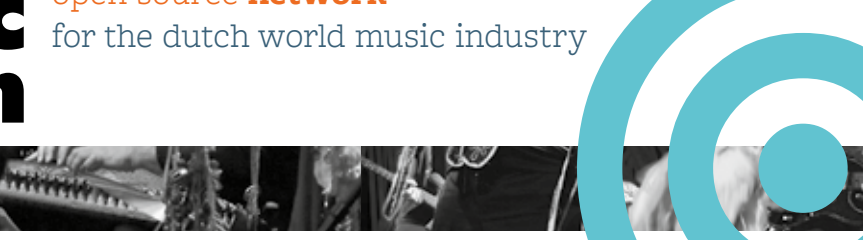
Op 17 september 2019 oordeelde de voorzieningenrechter in Rotterdam¹³ in een door DJ en producer Dr. Peacock aangespannen kort geding over de (gedeeltelijke) ontbinding van een exclusieve artiestenovereenkomst en de vernietiging per brief van de daarin geregelde exclusiviteitsafspraken en eeuwigdurende exploitatierechten. De voorzieningenrechter komt tot de conclusie dat het spoedeisend belang van het kort geding twijfelachtig is en dat de stellingen van partijen over en weer slechts gebaseerd zijn op aannames en vermoedens waarvan het nog maar de vraag is of deze aannemelijk zijn. De voorzieningenrechter wijst de vorderingen van beide partijen af.

- ingezonden mededeling -

**world
music
forum**

open source **network**
for the dutch world music industry

consulting, promotion
research & policy development
World Blend Café network meetings

Dutch World Directory
guide for world music in the Netherlands

worldmusicforum.nl

Inbreuk op wereldhit 'Get Get Down'

De rechtbank Midden-Nederland¹⁴ deed op 23 december 2019 uitspraak in een zaak over de rechten op de wereldhit *Get Get Down*’ van Paul Johnson. De rechtbank oordeelt dat Paul Johnson in 1998 door het aangaan van een exclusieve artiestenovereenkomst met het Amerikaanse platenlabel Mix Connection Multimedia onder Amerikaans recht de rechten op deze track op exclusieve en wereldwijde basis aan het platenlabel heeft overgedragen. Het Nederlandse platenlabel High Fashion Music heeft aldus in 2009 door het aangaan van een licentieovereenkomst met Paul Johnson geen (naburige) rechten kunnen verkrijgen. Door exploitatie van reproducties van *Get Get Down*’ maakt High Fashion Music inbreuk op de rechten van Mix Connection Multimedia. De rechtbank wijst onder meer het inbreukverbod en de gevorderde rekening en verantwoording toe.

Martin Garrix vs. MAS Management en Spinnin' Records

Het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden¹⁵ deed op 24 december 2019 uitspraak in de langlopende kwestie tussen DJ en producer Martin Garrix en zijn voorma-

lige management (MAS Management) en platenlabel Spinnin' Records. Het gerechtshof beslist anders dan de rechtbank¹⁶ door te oordelen dat Martin Garrix bij het aangaan van zijn overeenkomsten met MAS Management en Spinnin' Records niet onjuist is voorge-licht of anderszins op het verkeerde been is gezet. Van bedrog of misbruik van omstandigheden is géén sprake geweest. De optie tot eenzijdige verlenging van de overeenkomsten door MAS Management en Spinnin' Records acht het gerechtshof onder de gegeven feiten en omstandigheden nietig op grond van het auteurs-contractenrecht en de nauwe samenhang tussen de overeenkomsten. Met betrekking tot de vraag wie in nabuurrechtelijke zin als de fonogrammenproducent van de tracks van Martin Garrix gezien moet worden, volgt het gerechtshof de eerdere beslissing van de rechtbank. Martin Garrix heeft feitelijk het initiatief tot en de verantwoordelijkheid voor de eerste vastleg-ging van zijn tracks genomen en is vanwege de daarmee gemoeide risico's als de fonogrammenproducent aan te merken¹⁷.

Bjorn Schipper is advocaat en oprichter van Schipper Legal in Amsterdam.

1. B.H.M. Schipper *Kleine juridische kroniek van het muziekrecht. Overzicht van spraakmakende rechtszaken uit 2018*, p. 24-27 (en de bij noot 1 in dit artikel genoemde kronieken muziekrecht uit eerdere jaren).
2. Gerechtshof Den Haag 12 maart 2019, IEF 18397 (*SENA*, *RTL/AMP*).
3. Zie ook Rufus Kain, 'Dit liedje werd honderdduizenden keren gedraaid, maar is een nachtmerrie voor zijn makers', Follow The Money (FTM), 3 oktober 2019, www.ftm.nl.
4. Hof 's-Hertogenbosch 2 april 2019, IEF 18376 (*Het Feestduo*).
5. Rb. Oost-Brabant 1 maart 2017, IEF 17289 (*Het Feestduo*).
6. Rb. Amsterdam 10 april 2019, IEF 18845 (*Y tegen X*).
7. Rb. Amsterdam 24 juli 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:5392 (*Buma/KNMT*).
8. HvJEU 29 juli 2019, zaak C-476/17, ECLI:EU:C:2019:624 ('Metal auf Metall'), m.nt. M.R.F. Senftleben (AMI 2019/6, p. 203-216. Zie voor meer achtergrondinformatie over deze zaak B.H.M. Schipper, *Het chilling effect van Kraftwerk I/II op sound sampling. Pleidooi voor zelfregulering ter bevordering van samplegebruik*, AMI 2014/4, p. 105-112, B.H.M. Schipper, *De kunst van het samplen na Pelham. Grenzen aan het naburige recht van de fonogrammenproducent*, AMI 2019/5, p. 162-166, en M.T.M. Koedooder, *Kraftwerk revisited. Herkenbare samples zijn toegestaan, als voldaan is aan de eisen voor een citaat?*, IEF 18621).
9. Conclusie A-G Szpunar 12 december 2018, IEF 18150 (*Pelham*).
10. Hof Den Haag 11 juni 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:1922 (*A Venue cs./SENA*). Auteur is als advocaat van de Organisatoren Dance betrokken bij deze zaak. Inmiddels is de procedure in cassatie aanhangig.
11. Ondernemingsrechtbank Antwerpen 28 februari 2019, IEF 18572, zaak C-372/19 (*SABAM/Weareone cs.*).
12. Rb. Den Haag 23 augustus 2019, IEF 18673 (*Buma/Color Hair*).
13. Vزر. Rb. Rotterdam 27 november 2019, IEF 18849 (*Dr. Peacock*).
14. Rb. Midden-Nederland 23 december 2019, IEF 18943 (*MCM/HFM*). Auteur is als advocaat van MCM betrokken bij deze zaak.
15. Hof Arnhem-Leeuwarden 24 december 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:11117 (*MusicAllstars Management, Spinnin' Records/Martin Garrix*).
16. Rb. Midden-Nederland 20 september 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:4775 (*MusicAllstars Management, Spinnin' Records/Martin Garrix*).
17. Zie ook B.H.M. Schipper, *Nabuurrechtelijke erkenning voor zolderkamerproducers. Uitspraak in zaak Martin Garrix, Muziekwereld 2017/4*, p. 28-31.

A photograph of two men standing in a modern office hallway. The man on the left is wearing a dark jacket and grey trousers, while the man on the right is wearing a blue shirt and khaki trousers. They are both standing with their arms crossed. The hallway features large windows on the left and server racks on the right. The floor is highly reflective, showing the silhouettes of the men and the windows.

MUZIEKENZORG.NL

Het leven zit vol financiële gevaren

De Kunstenbond/Ntb biedt speciale verzekeringen aan, exclusief voor leden van de Kunstenbond/Ntb. Het voorkomen van schade is natuurlijk beter, maar als er onverhoopt toch iets gebeurt, is het verstandig dit risico te hebben afgedekt door middel van een goede en uitgebreide verzekering. Risico's zijn er immers altijd, gewoon omdat je leeft en onderneemt. Maar hoe onderken je risico's en welke zijn noodzakelijk om te verzekeren?

Risico's verzekeren

Eigenlijk kan niemand zonder verzekeringen; sommige verzekeringen zijn zelfs verplicht. Verzekerd zijn betekent alleen niet dat er geen enkel risico meer is. Wanneer een instrument bijvoorbeeld valt en daardoor beschadigd raakt, is dat verzekerd via de instrumentenverzekering. Maar wanneer bijvoorbeeld het aantal geboekte optredens tegenvalt en verwachte inkomsten uitblijven, is dat niet verzekerd. Kortom, verzekeren is verstandig om be-

paalde zekerheden in te bouwen, maar dat betekent niet dat je geen enkel risico meer loopt. Een ondernemer onderscheidt zich door afgewogen risico's te nemen en daarbij kan een verzekering uitkomst bieden. Het klinkt logisch en het beperken van de risico's is uitermate belangrijk. Onder meer daarom is het zo belangrijk dat verzekeringen aansluiten op hetgeen je ook werkelijk doet. Zo hebben wij verzekeringsspecials gemaakt, exclusief voor leden van de Kun-

stenbond/Ntb. Een groot aantal leden maakt er al gebruik van.

De Combi

Een speciaal voor de leden van de Kunstenbond/Ntb ontwikkelde verzekering is de aansprakelijkheidsverzekering Combi. Deze verzekering biedt dekking voor jou (en eventueel je gezinsleden) als particulier maar ook als zelfstandig musicus of kunstenaar. Wanneer je als musicus of artiest voor eigen risico en rekening aan het werk bent, worden jouw activiteiten gezien als zakelijke activiteiten. Dit is nooit verzekerd op een gewone particuliere verzekering en helaas blijken veel mensen hier niet van op de hoogte. De aansprakelijkheidsverzekering Combi is speciaal ontwikkeld voor de leden van de Kunstenbond/Ntb. Hij biedt dekking voor zowel particuliere als zakelijke schade en is voordeliger in premie.

Instrumentenverzekering

De speciale instrumentenverzekering biedt een zeer uitgebreide dekking voor een lage prijs. Met de instrumentenverzekering zijn

jouw instrumenten overal ter wereld verzekerd tegen alles dat plotseling en onverwacht kan gebeuren en van buitenaf inwerkt op het instrument; we noemen dat de all risk-dekking. Enige uitzondering is diefstal uit een voertuig; dit is niet verzekerd. Naast instrumenten kun je ook elektronische randapparatuur op de instrumentenverzekering meeverzekeren. Iedereen gaat extra voorzichtig om met zijn instrument, maar een ongeval ligt altijd op de loer. Het is een geruststellend gevoel dat de financiële gevolgen hiervan goed afgedekt zijn.

Dit zijn slechts enkele voorbeelden van speciale verzekeringen die exclusief aan de leden van de Kunstenbond/Ntb worden aangeboden. Wij bieden ook speciale brandverzekeringen, een doorlopende reisverzekering en een speciale tentoonstellingsverzekering aan. Ook de standaard woonhuis-verzekeringen, auto-verzekeringen en zorgverzekeringen worden met kortingen aan de leden aangeboden. Handig is dat je de verzekeringen via de verzekeringssite, die je bereikt via de website van de Kunstenbond (www.kunstenbond.nl), online kunt regelen. Maar ook voor advies zijn wij beschikbaar via 035-5280000.

De website is vernieuwd!!!

De website voor het verzekeringsgedeelte is vernieuwd. Na inlog met gebruikersnaam en wachtwoord kom je op de speciale verzekeringssite. Hier vind je informatie over de speciale verzekeringen voor leden van de Ntb en Kunstenbond en kun je de reeds afgesloten verzekeringen inzien en/of wijzigen. Hiervoor geldt een beveiligde inlogprocedure. Zie hiervoor de omschrijving op de site.

Ritmundo

Stan Rijken

DE PEE IN BTW

Net als andere zzp'ers hebben popjournalisten de pee in btw, een repeterend motiefje dat elk kwartaal komt opspelen. Voor mij symboliseren die letters ook een andersoortige btw: 'Behoud Toekomstige Waarde'.

Fanatieke popliefhebbers transformeren dikwijls tot gretige 'hebbers'. Gelijk kippen broeden ze op hun bonte verzameling. Op bezoek voor een interview: 'Zijn bed wordt geschraagd door jaargangen *New Musical Express*, stapels videobanden stutten de kussens. Aan alle deuren hangen plastic tasjes gevuld met muziekbladen (*Oor*, *Vinyl*), nimmer gelezen en toch al vijf jaar oud.' Letterlijk verpletterd raak ik tijdens research voor de tentoonstelling 50 jaar Golden Earring (2011, Haags Historisch Museum). 'Gang, woonkamer en keuken zijn bedolven onder tijdschriften, dozen en platen. "Je blijft toch wel eten?" Aan de keukentafel vormt een stapel Hitkranten mijn placemat onder het bord dampende spaghetti.'

Je proeft goud maar hoe te verzilveren, en hoe zo'n hoarder toch in zijn waarde te laten? Vanuit zulke ervaringen richtte ik met twee collega's het PAN-Pop Archief Nederland op. In 1989 gepresenteerd door Boudewijn Büch in Paradiso met bluesgitarist BB King als ere-lid. Achterliggend idee was 'een museum zonder muren'. Niet bedoeld als allesomvattende bewaarplaats, eerder als open kenniscentrum dat je doorverwees naar de collecties van derden. Internet was nog verre toekomstmuziek en Nederland wemelde van de verzamelaars, die graag hun kennis deelden ter raadpleging. Als het ooit zover kwam, wisten ze hun verzameling veilig bij het PAN. Immers, zo vluchtig als de popcultuur is met al haar tijdgebonden fanzines, flyers en paraferalia, zo betekenisvol wordt ze na pakweg drie generaties. Dan ontstaat opeens een Bijzondere Toegevoegde

Waarde die de bril van Lennon, de eerste Earrings-single of een New Order-bootleg tot veel begeerde collectors-items promoveert. Mij ging het niet om die toekomstige tonnen, wel om een andere waarde.

Overigens was ik zelf ook een collector, zij het behept met een toekomstgerichte intuïtie. Dat begon al puberend midden jaren zestig met het verzamelen van Radio Veronica top 40-lijsten, wekelijks bij platenwinkels op te halen. Vandaag een belangrijke informatiebron, al is het maar om de vele sixties-clichés te ontzenuwen. Dan blijkt het radio-aanbod diverser dan beweerd, The Beatles minder dominant dan gedacht: de best verkochte popsingel in Nederland was in 1965 *La danse de Zorba* (Trio Hellenique), in 1967 *Waarom heb jij mij laten staan* (De Heikrekels). Nuttige info voor artikelen en documentaires, hilarisch materiaal bij lezingen. En, mijn popscriptie over het Holland Pop Festival, in 1970 geschreven als afstudeerproject voor een Toerisme-opleiding, vormt nu mede de basis voor een publicatie over het 50-jarig jubileum van 'Kralingen', ons Hollandse Woodstock.

Zodoende betekent btw voor mij nog altijd Behoud Toekomstige Waarde, zij het vandaag actief voor een slapende stichting PAN. Spoedig na die Paradiso-presentatie annexeerde Pop Instituut Nederland onze plannen, men ging ook aan poparchivering doen. NPI fuseerde met Muziek Centrum Nederland dat in 2013 werd opgeheven. Haar collectie ligt nu, als overleden verleden, te verstoffen in de kelders van Beeld en Geluid. Tja. Over Toegevoegde Waarde gesproken: bezoek Rock Art in Hoek van Holland. Daar waait de pophistorie je tegemoet. Zelfs op de wc word je omgeven door gouden platen van Queen én het rokje van Tina Turner.

Stan Rijken is muziekjournalist, programmamaker en deejay. (www.40upradio.nl/stanrijven)

bouwman veldhuijzen

Fiscale en administratieve dienstverleners, ook voor ZZP-ers

Zakelijke kracht en persoonlijke aandacht

Specialisten in artiestenzaken zoals:

- belastingaangiften
- jaarrekeningen
- fiscale advisering

Bezoek- en postadres:
Zielhorsterweg 57
3813 ZX Amersfoort
Tel.: 033-489 29 30
Fax: 033-445 02 20
info@bouwmanveldhuijzen.nl

Belastingspecial

De eerste editie van *Muziekwereld* bestaat – zoals gebruikelijk – voor een groot deel uit informatie over de verschillende belastingregelingen waarmee musici en artiesten te maken (kunnen) krijgen.

Je vindt informatie over o.a. de artiestenregeling, de aangifte inkomstenbelasting 2019, de vergoeding van beroepskosten in dienstbetrekking, de werkkostenregeling, de verschillende btw-regelingen en het bijhouden van uren voor de zelfstandigenaftrek (urencriterium).

Voor artiesten die als ondernemer werken en zelf winstaangifte willen doen, hebben wij als extra-service een uitgebreide handleiding aangifte inkomstenbelasting 2019 waarin de belangrijkste vragen van de winstaangifte worden behandeld. Ntb-leden kunnen deze handleiding via www.ntb.nl / ledenservice downloaden of opvragen bij het secretariaat.

Alle artikelen zijn geschreven op basis van de wetgeving en rechtspraak zoals deze op dit moment van toepassing zijn. Beide zijn aan veranderingen onderhevig. Afhankelijk van wanneer je de artikelen leest, is het daarom mogelijk dat bepaalde onderdelen inmiddels al weer verouderd zijn. De belastingregels en de toepassing ervan blijven altijd onderhevig aan de grillen van politici, beleidsmakers en inspecteurs.

Om alles zo toegankelijk mogelijk te maken hebben we voorrang gegeven aan de leesbaarheid boven de vaktechnisch correcte formulering van een aantal termen.

De verschillende artikelen zijn door de auteurs met zorg opgesteld en door de redactie nauwkeurig gecontroleerd. Mochten er desondanks fouten in de teksten voorkomen dan kunnen auteurs en uitgevers niet aansprakelijk gesteld worden voor de gevolgen van activiteiten die worden ondernomen op basis van de verstrekte informatie.

De artiestenregeling

In dit artikel hebben we het over de fiscale gevolgen van een optreden voor binnenlandse musici en artiesten die niet in vaste dienstbetrekking zijn. Dit verhaal betreft de loonbelasting en werknemersverzekeringen en is alleen van belang voor musici en artiesten die per optreden verloond (moeten) worden.

De artiestenregeling (loonbelasting)

Een aantal uitzonderingen daargelaten dienen vergoedingen die een artiest voor een optreden ontvangt altijd verloond te worden. Dit is de hoofdregel. Onder ‘verlonen’ verstaan we dat er loonheffing op de vergoeding ingehouden moet worden en dat er premies werknemersverzekeringen over afgedragen moet worden.

Het maakt daarbij niet uit wat voor soort opdrachtgever de vergoedingen uitbetaalt: een café, een theater, een buurthuis, een instelling, een bedrijf, enz. Het maakt ook niet uit hoe hoog de vergoeding is.

Het vervelende van de artiestenregeling is verder dat onder vergoedingen in principe ook kostenvergoedingen worden begrepen (zie echter ook later in dit artikel).

Er is een aantal uitzonderingen op de hoofdregel. Optredens in de privésfeer blijven volledig buiten de inhoudingen. Verder kan de artiestenregeling door zelfstandige artiesten opzij worden gezet door een schriftelijke overeenkomst waaruit blijkt dat de artiest dat wil (*opting-out*). Worden de artiesten ingehuurd via een tussenpersoon die in het bezit is van een *inhoudingsplichtigenverklaring*, dan wordt de inhoudingsplicht verschoven van de opdrachtgever naar deze tussenpersoon.

De hoofdregel wordt ook aangetast als de artiest een *kostenvergoedings-*

beschikking heeft of gebruik wordt gemaakt van één van de volgende regelingen: de *kleinevergoedingsregeling*, de *artiestenvrijwilligersregeling* of de *reis- en verblijfkostenregeling*.

We gaan deze uitzonderingen eens nader bekijken. Voor de regels voor zelfstandigen verwijzen we naar het kopje ‘Zelfstandige artiesten’ later in dit artikel.

De inhoudingsplichtigenverklaring

Hiermee wordt de opdrachtgever ontheven van de plicht om loonheffing en premies werknemersverzekeringen in te houden. De inhoudingsplichtige factureert (met btw) de uitkoopsom aan de opdrachtgever en zorgt voor verloning van de ingehuurde artiesten. De meeste boekingsbureaus en alle (goede) verloningsbureaus bijvoorbeeld hebben een inhoudingsplichtigenverklaring. Bij twijfel altijd naar vragen!

De kostenvergoedingsbeschikking

Met een kostenvergoedingsbeschikking kan bij de berekening van wat er ingehouden moet worden, rekening gehouden worden met een bepaald bedrag aan kosten die de artiest voor een optreden maakt. Voorwaarde voor toekenning is dat de kosten per dag ten minste € 163 bedragen.

Zo’n kostenvergoedingsbeschikking moet de artiest of de leider van een band/ensemble aanvragen vóór een

optreden of een reeks van optredens. In de praktijk zal het erop neerkomen dat vooral artiesten die regelmatig optreden, vóór het begin van een nieuw kalenderjaar een beschikking aanvragen voor het hele jaar. Bij deze aanvraag moet duidelijk gemaakt worden hoeveel kosten de artiest normaal gesproken heeft en moet dat bedrag verdeeld worden over het geschatte aantal optredens. In de kostenvergoedingsbeschikking zal de inspecteur dan het toegestane bedrag aan algemene onkosten per optreden vermelden. Een kopie van de beschikking moet bij de gageverklaring (zie verderop in dit artikel) gevoegd worden, zodat de opdrachtgever of de verloner weet dat met dat bedrag aan algemene onkosten rekening gehouden mag worden. Voor de goede orde: zonder kostenvergoedingsbeschikking (of kleinevergoedingsregeling) mag op de gageverklaring geen bedrag aan algemene onkosten opgevoerd worden!

Ook de inhoudingsplichtige/opdrachtgever kan een kostenvergoedingsbeschikking aanvragen. Vanzelfsprekend moet dit in overleg met de artiest of de leider van het gezelschap gebeuren en kan dit alleen voor optredens die zijn overeengekomen met de inhoudingsplichtige. Deze aanvraag moet binnen een maand na het optreden zijn ingediend.

Het formulier voor het aanvragen van een kostenvergoedingsbeschikking

is te downloaden via de site van de belastingdienst.

De kleinevergoedingsregeling

Iedere artiest mag per optreden een bedrag van maximaal € 163 laten uitbetalen zonder dat hier premies of loonbelasting op ingehouden worden. Dit geldt ongeacht de hoogte van de werkelijke kosten. De artiest moet op de gageverklaring aangeven dat hij hiervan gebruik wil maken. Als de totaal afgesproken gage meer is dan deze € 163 moet de rest verloond worden.

Dit wil overigens niet zeggen dat de artiest in zijn aangifte inkomstenbelasting per optreden een vast bedrag van € 163 als kosten mag aftrekken. De ontvangen kostenvergoedingen moeten als inkomsten worden opgegeven, waarna de werkelijk gemaakte kosten mogen worden afgetrokken. Als de werkelijke kosten lager zijn dan de onbelast ontvangen vergoedingen op grond van de kleinevergoedingsregeling, betaalt de artiest alsnog belasting over het verschil. Het is dus geen wondermiddel om een zo groot mogelijk deel van de gages buiten de belasting te houden!

NB: De opdrachtgever/inhoudingsplichtige mag de kleinevergoedingsregeling niet op eigen initiatief toepassen.

De kleinevergoedingsregeling en een

kostenvergoedingsbeschikking mogen niet tegelijk gebruikt worden.

De artiestenvrijwilligersregeling

De strekking van deze regeling is dat een (amateur)gezelschap met een inhoudingsplichtigenverklaring ervoor kan zorgen dat de opdrachtgever wordt ontheven van de inhoudingsplicht, waarna aan de leden van het gezelschap kleine bedragen onbelast uitbetaald mogen worden. Een kostenvergoedingsbeschikking is dan niet nodig. Hiervoor gelden de volgende voorwaarden:

- De leden van het gezelschap kunnen worden beschouwd als vrijwilligers; dit zal volgens de staatssecretaris ‘naar de aard van hun werkzaamheden’ moeten worden beoordeeld. Een belangrijk kenmerk van vrijwilligerswerk is immers, wederom volgens de staatssecretaris, dat de eventueel ontvangen vergoeding niet in verhouding staat tot de omvang en het tijdsbeslag van de verrichte werkzaamheden en het karakter heeft van een kostenvergoeding;
- De individuele leden van het gezelschap ontvangen een vergoeding (gage plus kostenvergoedingen) die niet meer bedraagt dan € 170 per maand waarin wordt opgetreden, gerepeteerd of overige werkzaamheden worden verricht én € 1.700 per jaar. Let op! Zowel per maand als per jaar moet de vergoeding beneden deze bedragen blijven. Het is dus niet

mogelijk om bijvoorbeeld 7 maanden lang € 180 per maand te betalen.

De reis- en verblijfkostenregeling

Vergoedingen (of verstrekkingen als de opdrachtgever deze kosten rechtstreeks betaalt) van reis- en verblijfkosten blijven op verzoek van de artiest onbelast. Een uitzondering geldt voor de vergoeding van de kosten van eigen vervoer, zoals de kosten van het reizen met de eigen auto (deze vergoeding is in beginsel dus wel belast). Hiervoor kan wel een kostenvergoedingsbeschikking worden aangevraagd. De onbelaste vergoedingen of verstrekkingen hoeven niet op de gageverklaring te worden vermeld. Vergoedingen in natura (bijvoorbeeld consumpties of hotelovernachtingen) zullen bij artiesten door deze regeling niet snel meer belast zijn.

Nog wat andere belangrijke zaken

De gageverklaring

De gageverklaring is een formulier dat bij de belastingdienst verkrijgbaar is (ook te downloaden) en iedere keer gebruikt moet worden als artiesten ingehuurd worden. Het is ook toegestaan hiervoor een eigen formulier te gebruiken mits daarop alle gegevens

Zelfstandige artiesten

Wij hebben in *Muziekwereld* regelmatig artikelen gepubliceerd over de regels die vanaf 1 mei 2016 van toepassing zijn (of juist niet). Het zou te ver voeren om die hier integraal te herhalen; daarom een korte samenvatting:

- De VAR is per 1 mei 2016 afgeschaft, daarvoor is de Wet DBA in de plaats gekomen;
- De werking van die wet is vervolgens steeds weer opgeschort;
- Het huidige kabinet werkt aan een nieuwe oplossing. Een van de onderdelen daarvan is een webmodule waar opdrachtgevers vragen moeten beantwoorden en een 'opdrachtgeversverklaring' kunnen verkrijgen als daaruit blijkt dat er geen sprake is van een dienstbetrekking;
- Verder zijn er per 1 januari 2019 al extra regels verschenen waar-

mee beoordeeld kan worden of er sprake is van een gezagsverhouding: https://www.belastingdienst.nl/bibliotheek/handboeken/html/boeken/HL/bijlagen-beoordeling_gezagsverhouding.html;

- Men wil een minimum uurtarief gaan invoeren voor zzp'ers (€ 16/uur);
- Zelfstandige artiesten kunnen nog steeds een factuur sturen;
- Om aan verloning op grond van de artiestenregeling te ontkomen, is het wel van belang dat je als zelfstandige artiest aan je opdrachtgever expliciet kenbaar maakt dat je niet wilt dat de artiestenregeling wordt toegepast. Dat kan in een contract, in een mail of in andere correspondentie, maar in ieder geval voordat de betaling plaatsvindt.

worden vermeld die op het model van de belastingdienst worden gevraagd. Een soloartiest hoeft alleen blad 1 van het formulier in te vullen.

Als een groep artiesten optreedt, moeten op blad 2 de gegevens van iedere artiest ingevuld worden: naam, adres, woonplaats, geboortedatum en BSN (Burgerservicenummer). Bovendien moet iedere artiest daar ook zijn handtekening plaatsen. De tweede bladzijde van het formulier kan ook gebruikt worden om een andere dan gelijke verdeling van de totale gage over de leden van het gezelschap kenbaar te maken.

Indien gebruik wordt gemaakt van een kostenvergoedingsbeschikking of de kleinevergoedingsregeling, moet op de gageverklaring het bedrag aan onbelaste kostenvergoeding vermeld worden. De gageverklaring moet ingevuld en ondertekend in het bezit zijn van de opdrachtgever voordat de gage wordt uitbetaald.

Opting-in

Artiesten hebben de mogelijkheid om – als ze in beginsel onder de artiestenregeling vallen – ervoor te kiezen (samen met de inhoudingsplichtige) om toch als ‘gewone’ werknemer aangemerkt te worden. Indien men dit

doet, betekent dat onder andere het volgende:

- De inhoudingen vinden plaats volgens de regels voor gewone werknemers, zodat de witte tabel toegepast wordt en er rekening gehouden kan worden met de heffingskorting;
- Over het loon worden premies ZVW afgedragen;
- Binnen de regels die daarvoor gelden, mogen onbelaste kostenvergoedingen betaald worden;
- De artiest kan opgenomen worden in een pensioenregeling.

Onder omstandigheden kan dit voor bepaalde artiesten aantrekkelijk zijn. Men dient zich echter goed te realiseren dat daar voor artiest en opdrachtgever ook andere consequenties aan verbonden zijn:

- De artiest wordt voor de inkomstenbelasting als werknemer beschouwd, geniet dus inkomsten uit dienstbetrekking en kan daardoor zijn beroepskosten niet meer aftrekken (als er daarnaast ook inkomsten genoten zijn die onder de artiestenregeling vallen, kan eventueel een gedeelte van de beroepskosten afgetrokken worden);
- Al is het maar voor 1 optreden, er moet wel een *Model opgaaf gege-*

vens voor de loonheffingen ingevuld worden;

- Indien de betalingen per optreden plaatsvinden, moet de inhoudingsplichtige de zogenaamde dagtabel toepassen. Dit heeft gevolgen voor de verhouding netto – bruto – werkgeverslasten. € 300 netto op basis van de artiestenregeling kost een opdrachtgever € 517. Als de dagtabel toegepast moet worden stijgen de werkgeverslasten naar € 591. Als bijvoorbeeld € 300 bruto wordt afgesproken, houdt de artiest daar onder de artiestenregeling € 188 aan over; bij toepassing van de dagtabel is dat € 184 (dat is dus maar een gering verschil). NB: er is geen rekening gehouden met de loonheffingskorting.

Indien de betalingen per maand plaatsvinden, kan gewoon de ‘normale’ maandtabel toegepast worden.

Voor een uitgebreidere toelichting verwijzen we naar de genoemde artikelen die ook op de website van de Ntb na te lezen zijn.

Eloy Veldhuijzen, fiscalist bij Bouwman & Veldhuijzen. Geactualiseerd op 20 januari 2020. Aan dit artikel kunnen geen rechten ontleend worden.

Aangifte inkomstenbelasting 2019

Vóór 1 mei 2020 moeten weer de meeste aangiften voor de inkomstenbelasting 2019 worden ingeleverd. Het indienen van de aangifte kan vanaf 1 maart 2020. Wij geven een overzicht van de mogelijke fiscale aftrekposten voor musici en artiesten.

Artiesten die alleen in vaste dienstbetrekking zijn kunnen geen beroepskosten aftrekken (afgezien van de reisaf-trek openbaar vervoer).

De volgende categorieën musici en artiesten kunnen hun beroepskosten over 2019 aftrekken:

- Degenen die in 2019 voor de loonbelasting onder de artiestenregeling vielen, met andere woorden: musici en artiesten van wie de losse optredens volgens de artiestentabel zijn verloond en/of die gebruik hebben gemaakt van de kleinevergoedingsregeling of een kostenvergoedingsbeschikking;
- Degenen die bruto-inkomsten hebben genoten, bijvoorbeeld uit lesgeven, royalty's of auteursrechten, of uit optredens die niet verloond hoeven te worden, zoals bij bruiloften het geval is;
- Musici en artiesten die op factuurbasis hebben gewerkt.

De ‘freelancer’ (officieel: degene die resultaat uit overige werkzaamheden geniet) heeft in tegenstelling tot de artiest die winst uit onderneming geniet, geen wettelijke verplichting om een administratie bij te houden. Hij moet wel aan de hand van zijn facturen en bonnen kunnen aantonen welke inkomsten en aftrekposten hij heeft gehad. Deze moeten dus wel bewaard worden, net als de bankmutaties! Bij de aangifte zal hoe dan ook een gede-gene berekening van de inkomsten en uitgaven gevoegd moeten worden. Met andere woorden: je kunt dan toch beter een goede administratie bijhouden. De beroepskosten die je bij de be-

treffende vragen van de aangifte kunt opgeven, zijn de kosten die je hebt gemaakt om inkomsten uit arbeid (re-sultaat uit overige werkzaamheden) of winst uit onderneming te verwerven.

Bij het resultaat uit overige werkzaamheden kun je de opbrengsten en de aftrekbare kosten afzonderlijk invullen. Bij de winst uit onderne-ming moet je achtereenvolgens een kapitaalsvergelijking invullen (dit is de balans van de fiscale jaarrekening) en vervolgens alle gegevens van de fiscale winstberekening (dit is de bedrijfseconomische winstberekening gecorrigeerd met fiscale vermeerderin-gen en verminderingen). Uiteindelijk resulteert dit in de belastbare winst uit onderneming.

De criteria op grond waarvan een artiest of musicus resultaat uit overige werkzaamheden dan wel winst uit onderneming geniet, vallen in een paar zinnen niet uiteen te zetten. Dit is van verschillende omstandigheden afhan-kelijk. Laat je eigen situatie zo nodig deskundig beoordelen, het onder-scheid kan fiscaal voordeel opleveren!

De aftrekposten

Werkkleding

Alle kosten van werkkleding, zoals smoking, rok, japon, smoking- en rokhemden, zwart en wit strikje, cumberband, zijn voor artiesten (en presentatoren) volledig aftrekbaar. Ook alle kosten voor reparatie, wassen en stomen zijn aftrekbaar. In tegenstel-ling tot andere zelfstandigen zijn voor artiesten (en presentatoren) kosten van ‘gewone’ kleding ook aftrekbaar, mits deze zakelijk wordt gebruikt (en ook

alleen voor dat deel). Je moet dat op de een of andere manier bijhouden en kunnen aantonen.

Sommige inspecties gaan daar anders mee om: het moet naar hun mening alleen kleding zijn die juist niet privé gedragen *kan* en *zal* wor-den. Dat is een discutabel standpunt, maar houd er maar rekening mee dat je hier vragen over kunt krijgen. In een uitspraak (over een artiest/danser) heeft de Rechtbank Noord-Holland dat standpunt impliciet bevestigd.

Instrumenten

- Reparatie en onderhoud

Allereerst de gebruikelijke onder-houdskosten van het instrument zoals kleine en grote revisies. Daarnaast de kosten van snaren, rieten en der-gelijke. Vergeet ook niet alle bijko-mende kosten, zoals stokbeharingen, pianostemmer.

- Toebehoren

De kosten van hoezen en foedralen kunnen worden afgetrokken. Net als bij het instrument geldt dat bijvoor-beeld dure vioolkisten (duurder dan € 450) over een aantal jaren (minimaal vijf) moeten worden afgeschreven.

- Verzekeringspremie

De verzekeringspremie van de instru-menten is aftrekbaar.

- Afschrijving

Afschrijven wordt gedaan op instru-menten/apparatuur met een aanschaf-waarde boven de € 450 exclusief btw. Met afschrijven wordt bedoeld de jaarlijkse waardedaling van het instru-ment/apparaat. De jaarlijkse afschrij-ving wordt ten laste van het resultaat gebracht.

Algemene afschrijvingstermijnen zijn niet te geven. Allereerst moet bepaald worden of een instrument in waarde daalt. Bij geen waardedaaling, ook geen afschrijving. Stel een vleugel is gekocht voor € 20.000. Bij een gelijkblijvende waarde mag hier niet op afgeschreven worden. Als uit een taxatie of een verzekeringsrapport blijkt dat de waarde na 10 jaar bijvoorbeeld € 15.000 zal bedragen, dan mag gedurende 10 jaar (€ 20.000 minus € 15.000= € 5.000 gedeeld door 10 jaar) € 500 per jaar aan afschrijving opgevoerd worden.

Fiscaal mag er maximaal 20% per jaar worden afgeschreven.

Ondernemers die recht hebben op startersaftrek mogen willekeurig afschrijven. Dit betekent dat ze mogen kiezen of ze het normale afschrijvingsregime aanhouden of een afwijkend percentage tussen 0 en 100 hanteren van de waarde minus de restwaarde.

Beeld- en geluidsapparatuur

(Afschrijving van) beeld- en geluidsapparatuur, mits noodzakelijk voor de beroepsuitoefening, is aftrekbaar.

Huur apparatuur

De huur van bijvoorbeeld geluidsapparatuur is een aftrekbare kostenpost.

Computers

Zakelijke computerapparatuur mag worden afgeschreven. Je bent echter gebonden aan de hiervoor genoemde afschrijving van maximaal 20% per jaar bij een waarde hoger dan € 450.

Cd's en video's

Kosten voor cd's en andere geluid- en beeld dragers zijn aftrekbaar mits de uitgaven zakelijk zijn.

Muziekdiensten

Het is verdedigbaar dat voor een musicus kosten van bijvoorbeeld Spotify, Deezer en andere streaming-muziekdiensten aftrekbaar zijn. In de ogen van de belastingdienst zullen deze kosten echter als 'gemengde kosten' worden aangemerkt, omdat daar ook een privé-element in zit of in kan zitten. Als je daarmee rekening houdt, zal slechts een deel van de abonnementskosten aftrekbaar zijn.

Vakliteratuur

Alle kosten van aanschaf en abonnementen op vakbladen zijn aftrekbaar. Bij losse verkoop moet je deugdelijke bonnen vragen.

Concertbezoek

Kosten van bezoek aan concerten,

opera- en balletvoorstellingen en dergelijke zijn, mits zakelijk, aftrekbaar. Het moet hierbij officieel wel gaan om kosten die je als artiest méér maakt dan 'gewone' concertbezoekers, omdat dat nu eenmaal bij je werk hoort.

Contributie vakbond

Deze is volledig aftrekbaar.

Studiekosten

Het gaat hier om kosten die je maakt voor lessen om je kennis op peil te houden. Dat geldt ook voor deelname aan concoursen en masterclasses. Kosten van congressen, seminars, symposia, excursies, studiereizen e.d. zijn (met inbegrip van de reis- en verblijfkosten) voor 80% aftrekbaar. De studiekosten die je maakt voor het verwerven van nieuwe kennis kun je in de aangifte opvoeren bij de persoonsgebonden aftrek (scholingsuitgaven). Dit zijn geen zakelijke kosten.

Reiskosten

Per zakelijke kilometer (ook woon-werkverkeer en ongeacht wijze van vervoer) mag € 0,19 als kosten ten laste van de winst worden gebracht. Daarnaast mag je dan geen andere kosten zoals parkeergeld opvoeren. Dergelijke kosten worden geacht te

zijn inbegrepen in de € 0,19. Wanneer je als ondernemer met het openbaar vervoer reist, kun je ook de werkelijke kosten hiervan opvoeren (in plaats van de € 0,19 per kilometer). Als je de auto 'op de zaak' hebt staan, mag je in beginsel alle autokosten aftrekken, waar dan in de regel een correctie voor privégebruik tegenover komt te staan.

Werkruimte in je woning

De kosten voor de werkruimte in de eigen woning of huurwoning zijn onder bepaalde voorwaarden aftrekbaar. Het is ingewikkelde materie met veel haken en ogen, we geven hieronder de hoofdlijnen weer:

Eigen woning

Om te bepalen of je in aanmerking komt voor aftrek van kosten van een werkruimte in de eigen woning, moet je aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De ruimte moet voldoen aan de zogenaamde zelfstandigheidseis. Dat wil zeggen dat de ruimte een eigen ingang en sanitair moet hebben en zo op zichzelf moet staan dat deze aan derden is te verhuren. Een kamer in je woning zal in het algemeen dus niet voldoen aan de eisen voor aftrek.

4. Cursussen, vakliteratuur en dergelijke

De kosten voor cursussen, vakliteratuur, symposia, studiereizen die volledig zakelijk zijn, zijn gericht vrijgesteld.

5. Internet- en telefoonaansluitingen

Als de kosten worden vergoed door de werkgever, vallen deze in de zogenaamde vrije ruimte. Wanneer echter het zogenaamde noodzakelijkheids criterium van toepassing is, dan is de vergoeding gericht vrijgesteld. Kijk hier dus goed naar samen met je werkgever.

6. Persoonlijke verzorging

Vergoedingen voor kosten van persoonlijke

- Als je werkruimte thuis voldoet aan de zelfstandigheidseis en als je bovendien over een soortgelijke werkruimte elders (bijvoorbeeld bij je opdrachtgever) beschikt, dan is aftrek van kosten voor je werkruimte thuis alleen mogelijk als je meer dan 70% van je totale inkomen uit arbeid in je werkruimte thuis verdient. Indien je elders geen soortgelijke werkruimte ter beschikking hebt en je dus bent aangewezen op je werkruimte thuis, dan kun je kosten aftrekken als je meer dan 70% van je inkomen uit arbeid in of vanuit deze werkkamer verdient. Bovendien moet je dan aan de voorwaarde voldoen dat je 30% van dat inkomen in de werkruimte thuis verdient.

Het lijkt erop dat de fiscus in het laatste geval bij musici accepteert dat 70% van de inkomsten verdiend moet zijn door 30% van de tijd (inkomen) in de werkkamer thuis door te brengen. Dit kan voorbereidingstijd of studietijd thuis zijn.

Bedrag van de aftrek

In het geval van een eigen woning mag een bepaald percentage van de WOZ-waarde van het gedeelte dat als werkruimte wordt gebruikt, worden afgetrokken. Dat percentage is afhan-

kelijk van de hoogte van het vermogen in box 3.

Dit heeft mogelijk wel bijkomende fiscale consequenties; laat je daarover goed voorlichten als dit voor jou van toepassing is. Daarnaast mogen bepaalde andere kosten die betrekking hebben op de werkruimte naar evenredigheid worden afgetrokken.

Huurwoning

Ook hiervoor geldt dat aan de zelfstandigheidseis en de verdieneisen voldaan moet worden (zie hierboven). Verder moet de werkruimte voor minimaal 10% voor de onderneming gebruikt worden. Als kosten mag je als je aan de voorwaarden voldoet, een evenredig deel van de huur aftrekken en een deel van de huurderslasten (bijvoorbeeld kosten voor energie, binnenschilderwerk). Je moet wel rekening houden met eventueel ontvangen huurtoeslag.

Huurrecht zakelijk

Het is in bepaalde gevallen bij een huurwoning ook mogelijk het volledige huurrecht als zakelijk aan te merken en een correctie voor privégebruik in de jaarrekening te verwerken. Vraag je adviseur desgewenst of deze mogelijkheid op jouw situatie van toepassing is en voor jou voordeel kan bieden.

Beroepskosten in dienstbetrekking

Werk je in loondienst, dan is bij je werkgever de zogenaamde werkkostenregeling van toepassing. Binnen deze regeling kan een werkgever onbelast zaken aan je vergoeden, verstrekken of ter beschikking stellen.

1. Apparatuur (waaronder computers), gereedschap en instrumenten

Vergoedingen en verstrekkingen voor apparatuur, muziekinstrumenten en gereedschappen zijn gericht vrijgesteld, voor zover het zogenaamde noodzakelijkheids criterium van toepassing is. Voor een nadere toelichting op het noodzakelijkheids criterium verwijs ik naar een ander artikel in deze *Muziekwereld* aangaande

de werkkostenregeling. Een smartphone valt ook onder deze categorie.

2. Reiskostenvergoeding

Reiskosten voor woon-werkverkeer zijn ook gericht vrijgesteld. Het kan gaan om de werkelijke kosten van openbaar vervoer of om € 0,19 per kilometer. Daarbij maakt het niet uit of je deze kilometers met de auto rijdt of bijvoorbeeld

fietst, loopt of gratis met iemand anders meerijdt. Ook een vergoeding voor overige zakelijke reiskosten zijn gericht vrijgesteld.

3. Contributie vakbond

De vergoeding van de contributie voor een vakbond valt in de zogenaamde vrije ruimte van de werkgever en kan dus onbelast vergoed worden.

verzorging vallen in de vrije ruimte van de werkgever. In beginsel is het dus wel mogelijk, maar zal van de situatie van de werkgever afhangen of het ook gedaan zal worden.

7. Representatie en relatiegeschenken

Vergoedingen voor representatiekosten en relatiegeschenken kunnen in het algemeen aangemerkt worden als intermediaire kosten en kunnen dus vergoed worden.

8. VOG (Verklaring omtrent gedrag)

Een vergoeding van je werkgever voor een VOG is vanaf 2020 gericht vrijgesteld en gaat dus niet meer ten laste van de vrije ruimte.

Ook zaken die hierboven niet genoemd worden kunnen eventueel onbelast vergoed of verstrekt worden. Dit is afhankelijk van of je werkgever nog de mogelijkheid heeft om zaken in de zogenaamde vrije ruimte onder te brengen. Informeer bij je werkgever naar de mogelijkheden. Mocht je werkgever geen gebruik maken van deze mogelijkheden en moet je de kosten zelf betalen, dan kun je deze helaas niet opvoeren als kosten in je aangifte inkomstenbelasting.

Sylvain Bouwman, fiscalist bij Bouwman & Veldhuijzen. Geactualiseerd op 20 januari 2020
Aan dit artikel kunnen geen rechten ontleend worden.

Verder staat er op de site van de belastingdienst een rekenhulp, waarmee je kunt bepalen welke aftrekmogelijkheid er voor jouw situatie is.

Telefoon en internet

De zakelijke gesprekskosten van een telefoon thuis (vaste lijn) kunnen (voor een evenredig deel) afgetrokken worden. Bij een all-in abonnement moet je op de een of andere manier zien te herleiden welk deel daarvan voor de kosten van gesprekken en voor internet zijn. Vervolgens moet je in alle redelijkheid vaststellen welk deel daarvan zakelijk is. Bij een mobiel abonnement moet je zelf in alle redelijkheid bepalen voor welk deel je je telefoon zakelijk gebruikt.

Kantoorartikelen

De kosten die je beroepshalve moet maken voor kantoorartikelen, ook wel schrijfbenodigdheden genoemd, zoals agenda, papier, porti, hangmappen en dergelijke, zijn aftrekbaar.

Verhuis- en inrichtingskosten

Als het voor je werkzaamheden

noodzakelijk was om te verhuizen dan kun je de verhuiskosten aftrekken (bij artiesten met veel verschillende opdrachtgevers zal daarvan niet zo snel sprake zijn). Hierbij zijn de kosten van het overbrengen van de inboedel volledig aftrekbaar. Wat betreft de overige verhuiskosten mag je, ongeacht de werkelijke uitgaven, € 7.750 aftrekken.

Advieskosten

De kosten van een belastingadviseur zijn slechts aftrekbaar voor zover ze zijn gemaakt voor werkzaamheden met betrekking tot je onderneming. De kosten van een aangifte inkomstenbelasting zijn niet aftrekbaar. Ook voor juridische kosten geldt dat alleen sprake is van aftrekbare kosten als ze zijn gemaakt in verband met ondernemingshandelingen.

Persoonlijke verzorging

De kosten van persoonlijke verzorging zijn voor musici en artiesten in beginsel aftrekbaar. Uiteraard dien je steeds eventuele privébesparingen in mindering te brengen. Voorbeeld: als je voor ieder optreden naar de

kapper moet gaan, dien je hierop 9 kappersbehandelingen in mindering te brengen. Deze 9 kappersbeurten (eens in de 6 weken) worden namelijk door de belastingdienst als gebruikelijk beschouwd. Wat er behalve de kapper onder persoonlijke verzorging valt, is geheel afhankelijk van de aard van je werkzaamheden. Jij moet daar in ieder geval altijd het zakelijke karakter van kunnen aantonen.

Eten en drinken in verband met het werk

De kosten van zakelijke lunches, diners en consumpties (dus bijvoorbeeld rond een optreden) zijn in principe voor 80% aftrekbaar.

Promotiekosten

Alle kosten die je maakt om optredens te verkrijgen, zoals advertentiekosten en kosten van drukwerk of van promotiemateriaal, zijn aftrekbaar. Dat geldt ook voor de kosten van demo's en promotie-cd's.

Sollicitatiekosten

De kosten van ‘sollicitaties’, proefspe-

len, voorzingen, audities en dergelijke zijn aftrekbaar. Denk hierbij aan reiskosten. De aftrekmogelijkheid geldt ook als deze niet succesvol zijn.

Rente

Betaalde rente heeft alleen betrekking op de beroepskosten, indien het een lening betreft voor de aanschaf van bijvoorbeeld een zakelijk instrument of indien je rente hebt moeten betalen op je zakelijke bankrekening.

Ontvangen vergoedingen

Denk er aan om ontvangen kostenvergoedingen (op grond van een kostenvergoedingsbeschikking of de kleine-vergoedingsregeling) in mindering op je aftrekbare kosten te brengen! Overigens is de vergoeding als het goed is al verwerkt in de jaaropgaaf. De vergoeding hoort als brutoloon opgenomen te zijn. Controleer dit eventueel bij de opdrachtgevers om te voorkomen dat je de vergoeding dubbel aangeeft.

Ingehouden loonheffing

De loonheffing die op inkomsten uit

losse verloonde optredens in 2019 is ingehouden, kun je vermelden onder het kopje ‘loonheffing artiest’ in het onderdeel waar ook de omzet en de kosten uit ‘overige werkzaamheden’ staan vermeld. In de winstaangifte vind je een aparte regel voor het aangeven van de ‘in de winst begrepen loonheffing’.

Ondernemersfaciliteiten

Artiesten die winst uit onderneming genieten (dus niet resultaat uit overige werkzaamheden) en aan de daarvoor geldende criteria voldoen, kunnen naast de aftrek van beroepskosten ook gebruik maken van de zogenaamde ondernemersaftrek en andere ondernemersfaciliteiten.

Het belangrijkste onderdeel van de ondernemersaftrek is de zelfstandigenaftrek, waarvoor onder andere als criterium geldt dat je minimaal 1.225 uur per jaar aan je onderneming moet besteden. De aftrek bedraagt € 7.280 plus eventueel een startersaftrek van € 2.123 voor startende ondernemers. De zelfstandigenaftrek bedraagt niet

meer dan het bedrag van de winst voor ondernemersaftrek. Voor starters geldt deze beperking niet. Zie ook het artikel ‘Hoe houd ik mijn uren bij?’ in deze *Muziekwereld*.

Vanaf 2020 zal de zelfstandigenaftrek stapsgewijs worden teruggebracht tot € 5.000. In 2020 zal de zelfstandigenaftrek € 7.030 bedragen. Hiermee wil het kabinet de fiscale verschillen tussen zelfstandigen en werknemers verkleinen.

Bij de ondernemersfaciliteiten kennen we verder ook de investeringsaftrek, de fiscale oudedagsreserve (FOR), de meewerkaftrek en de MKB-winstvrijstelling. De MKB-winstvrijstelling bedraagt in 2019 14% van de winst na aftrek van de ondernemersaftrekken. Ook ondernemers die niet aan het uren criterium voldoen hebben recht op de MKB-winstvrijstelling.

Eloy Veldhuijzen, fiscalist bij Bouwman & Veldhuijzen. Geactualiseerd op 20 januari 2020. Aan dit artikel kunnen geen rechten ontleend worden.

De werkkostenregeling

De werkkostenregeling (Wkr) heeft in 2020 enkele kleine wijzigingen ondergaan. Tot een loonsom van € 400.000 is het percentage van de vrije ruimte 1,7%. Voor het bedrag boven € 400.000 blijft het percentage van 1,2% gelden. Daarnaast komt de vergoeding van de kosten van een VOG niet meer ten laste van de vrije ruimte, maar is deze gericht vrijgesteld.

Voor wie is de regeling van toepassing? Iedere werkgever heeft met deze regeling te maken waardoor deze voor jou als werknemer in dienstbetrekking ook gevolgen heeft. De regeling wordt hier alleen globaal besproken omdat de situatie bij elke werkgever anders is, afhankelijk van de keuzes die de werkgever maakt. Dus als je meer over je specifieke situatie wilt weten, moet je dat vragen aan je werkgever.

Het is geen regeling waar je zelf invloed op kunt oefenen.

Wat is het doel van de regeling?

De bedoeling van de regeling is het fiscale systeem eenvoudiger te maken. Steeds meer werkgevers maken inmiddels gebruik van de mogelijkheden die de Wkr biedt, maar velen zijn nog onbekend met de mogelijkheden.

De werkgever mag tot op zekere hoogte zelf bepalen wat ze binnen de vrije ruimte aan onbelaste vergoedingen besteden. Er wordt wel getoetst of de vergoeding gebruikelijk is. Bij vergoedingen en verstrekkingen tot € 2.400 per werknemer per jaar gaat de fiscus er vanuit dat het gebruikelijk is. Per uit te betalen vergoeding bepaalt de werkgever of hij de werknemer ervoor belast of kiest voor opname in de vrije ruimte van de Wkr. Als de werkgever het forfait van de regeling overschrijdt, moet hij zelf belasting over het meerdere betalen (80%).

Gerichte vrijstellingen

Niet alle vergoedingen worden meegeteld in de vrije ruimte. Bepaalde vergoedingen zijn gericht vrijgesteld en komen niet ten laste van de vrije ruimte. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om reis- en verblijfkosten, zakelijke maaltijden en kosten voor

vakliteratuur (geen limitatieve opsomming). Met ingang van 2020 dus ook de kosten van de VOG.

Nihil waarderingen

Daarnaast zijn er nog vergoedingen die wel in de vrije ruimte vallen, maar die op nihil gewaardeerd mogen worden. Hierbij moet je denken aan consumpties en maaltijden (niet de vaste lunch!) op de werkplek. In de praktijk komt het er op neer dat deze vergoedingen en verstrekkingen onbelast mogen worden gegeven. Er zijn aan sommige vergoedingen nog nadere voorwaarden verbonden, maar in het kader van dit artikel voert het te ver om die allemaal te vermelden.

Intermediaire kosten

Dit zijn kosten die een werknemer maakt in opdracht en voor rekening van zijn werkgever. Een

voorbeeld hiervan is dat een werknemer kosten maakt voor representatie of een relatiegeschenk, deze kosten declareert en vervolgens terugbetaald krijgt door de werkgever. Dit soort kosten valt niet in de vrije ruimte van de werkkostenregeling. Alle vergoedingen en verstrekkingen die hierboven niet zijn uitgezonderd vallen binnen de nieuwe werkkostenregeling. Laat u voorlichten door uw werkgever over de keuzes die deze heeft gemaakt.

Noodzakelijkheids criterium voor gereedschappen, computers en mobiele communicatiemiddelen

Wanneer medewerkers voor het uitvoeren van hun functie gereedschappen, computers of mobiele communicatiemiddelen nodig hebben, mogen deze verstrekt worden zonder dat ze ten laste van de vrije ruimte komen. In eerste instan-

tie bepaalt de werkgever of iets noodzakelijk is. Uiteraard kan de belastingdienst een andere mening hierover hebben.

Belaste vergoedingen die buiten de werkkostenregeling vallen

Een aantal vergoedingen mag niet onbelast gegeven worden, maar valt buiten de werkkostenregeling omdat ze direct belast moeten worden bij de ontvangende werknemer. Het gaat om de bijtelling voor privégebruik van een auto van de zaak, de huurwaarde van een bedrijfswoning, de waarde van huisvesting buiten de woonplaats, rentevoordeel van een personeelslening, vergoeding van geldboetes en dergelijke.

Sylvain Bouwman, fiscalist bij Bouwman & Veldhuijzen. Geactualiseerd op 20 januari 2020. Aan dit artikel kunnen geen rechten ontleend worden.

Btw en de muziekpraktijk

De btw is vaak een lastig onderdeel van de administratie, en al helemaal als sprake is van grensoverschrijdende dienstverlening. Daarom volgt hier een overzicht van de gevolgen van diverse situaties voor de btw.

Binnenlandse optredens en repetities als uitvoerend artiest

Een optreden valt sinds 1 januari 2019 altijd onder het 9%-tarief (tot en met 2018 was dat 6%). Voor repetities geldt dat als die “samenhangen met en noodzakelijk zijn voor optredens” ook het 9%-tarief van toepassing is. Dat zou in bepaalde, specifieke situaties tot een discussie kunnen leiden, maar het is volgens ons te verdedigen dat iedere repetitie gericht is op een optreden (en daar dus mee samenhangt). Dat houdt dus in dat het 9%-tarief vrijwel altijd ook op repetities van toepassing is.

Optredens in het buitenland en/of voor een buitenlandse opdrachtgever
A. binnen de Europese Unie
B. buiten de Europese Unie

Ad. A. Optredens/opdrachtgevers binnen de Europese Unie

Bij optredens binnen de Europese Unie moet eerst worden vastgesteld welke btw van toepassing is. Daarbij zijn de volgende situaties te onderscheiden:
Afnemer/opdrachtgever is btw-ondernemer binnen de EU maar niet gevestigd in Nederland
Optredens voor opdrachtgevers die btw-ondernemer zijn, zijn belast waar de afnemer is gevestigd. Dus als de opdrachtgever in Duitsland is gevestigd, is de Duitse btw van toepassing, zelfs als het optreden in Nederland zou

plaatsvinden. De btw-heffing wordt in zo’n geval verlegd naar de afnemer waardoor er geen Nederlandse btw is verschuldigd. Op de factuur breng je dan 0% btw in rekening en verder zet je het btw-nummer van de opdrachtgever erop met de vermelding ‘btw verlegd’ (of ‘Umkehrung der Steuerschuldnerschaft’, ‘reverse charge’ enz.).

Afnemer/opdrachtgever is particulier wonend binnen de EU
Wanneer sprake is van een particuliere opdrachtgever is de plaats bepalend waar de dienst wordt uitgevoerd. Dus als de opdrachtgever in dit geval in Duitsland woont en het optreden in Nederland plaatsvindt, is de Nederlandse wetgeving van toepassing. Als de afnemer in Duitsland woont en het optreden ook in Duitsland wordt gegeven, is de Duitse btw aan de orde. Deze btw-heffing kan niet worden verlegd.

Een particuliere opdrachtgever krijgt voor een optreden in Nederland Nederlandse btw in rekening gebracht en voor een optreden in een ander EU-land krijgt hij een factuur met buitenlandse btw van het desbetreffende land. Als dienstverlener moet je zelf zorgen voor een in dat land geldig btw-nummer en dien je ook in dat land aangifte te doen. In de praktijk zal dat alleen gedaan worden als er veel optredens in één land zijn.

Ad. B. Opdrachtgevers buiten de Europese Unie

Als een opdrachtgever buiten de Europese Unie is gevestigd, heb je niets te maken met btw-heffing. Het maakt niet uit of de opdrachtgever btw-ondernemer of particulier is.
Op de factuur hoeft helemaal geen btw vermeld te worden.

De btw-aangifte bij buitenlandse omzet

Bij vraag 3b van je btw-aangifte vermeld je de omzet waarvan de btw is verlegd binnen de EU. Omzet van buiten de EU hoeft je niet in de btw-aangifte te vermelden.

De ICP-opgaaf

ICP betekent Intra Communautaire Prestaties, oftewel diensten binnen de Europese Unie. Als je facturen hebt verzonden waarbij je de btw hebt verlegd, moet je eenmaal per kwartaal een digitale opgaaf ICP indienen. Hierop vermeld je de gegevens van de btw-ondernemers waarnaar de btw is verlegd.

Verloonde binnenlandse optredens

Als een artiest niet expliciet heeft afgezien van toepassing van de artiestenregeling (bijvoorbeeld met een modelovereenkomst of een eigen verklaring), dienen de binnenlandse optredens te worden verloond volgens de artiestenregeling. Voor de btw wordt dit niet gezien als een vrijstel-

Btw-berekening

Btw over inkomsten moet worden afgedragen, betaalde btw mag onder bepaalde voorwaarden worden teruggevraagd (verrekend). Iemand die voor 100% belaste inkomsten heeft, mag alle betaalde btw verrekenen. Als sprake is van gemengde inkomsten, dus gedeeltelijk wel en gedeeltelijk niet belast voor de btw, mag slechts een deel van de betaalde btw worden teruggevraagd. De hoofdregel hierbij is dat de verhouding wordt uitgerekend tussen belaste en de totale inkomsten. In dezelfde verhouding mag de betaalde btw worden verrekend.

Rekenvoorbeeld		btw
Omzet uit optredens	€ 10.000 netto	€ 900
Omzet uit lesgeven >20	€ 5.000 netto	€ 1050
Omzet uit lesgeven <21	€ 8.750 netto	vrijgesteld
Betaalde btw		€ 800
Verhouding belast ten opzichte van totaal: 15.000/23.750 = 0,63.		
Te verrekenen btw 0,63 x 800 = € 504.		
Af te dragen:	€ 1.650	
Te verrekenen:	€ 504	
Te betalen:	€ 1.146	
De niet verrekenbare btw bedraagt € 296. Dit zijn kosten voor de onderneming. In dit voorbeeld blijft het te betalen bedrag binnen de kleineondernemersregeling (zie uitleg hieronder) en hoeft niets afgedragen te worden.		

Kleineondernemersregeling
Tot en met 2019 geldt dat als de te betalen btw in een kalenderjaar niet meer is dan € 1.345, deze niet hoeft te worden afgedragen. Voor de inkomstenbelasting wordt dit bedrag dan als extra inkomsten meegerekend. Als het te betalen bedrag hoger is dan € 1.883 bestaat geen recht op een vermindering in het kader van de kleine-ondernemersregeling. Tussen € 1.345 en € 1.883 is de vermindering 2,5 keer € 1.883 minus de verschuldigde btw.

Ondanks de verhoging van het lage btw-tarief van 6% naar 9% zijn deze bedragen in 2019 niet aangepast. Dat kan betekenen dat je in 2019 minder snel voor de kleineondernemersregeling in aanmerking komt.

Vanaf 2020 is een andere kleineondernemersregeling van toepassing, de omzetgerelateerde vrijstellingsregeling (OVOB). Daarvoor geldt dan dat alleen naar de omzet gekeken wordt: bedraagt deze (naar verwachting) minder dan € 20.000, dan kun je ervoor in aanmerking komen. Bepaalde vrijgestelde omzet telt niet mee met deze omzetgrens. Je kiest de OVOB voor de komende drie jaar. Je moet daar dan wel van tevoren een verzoek indienen. Voor 2020 moest dat voor 20 november 2019 gebeuren. Wel is het alsnog mogelijk om je aan te melden voor de OVOB vanaf het tweede kwartaal van 2020 als je je aanmeldt vóór 31 maart.

ling maar als inkomsten buiten de btw. Deze hoeven dan ook niet op de btw-aangifte opgenomen te worden.

Muzieklespraktijk

Over lesgeld dient 21% btw berekend te worden, behalve voor leerlingen die aan het begin van de cursus of het lesjaar nog geen 21 jaar zijn. Voor die laatste groep geldt een vrijstelling voor de btw. Belangrijk hierbij is dus dat de peildatum het begin van een cursusperiode is. Als een leerling in de loop van de cursus 21 jaar wordt, geldt de vrijstelling tot het einde van de lopende cursus.

LET OP: een veel gemaakte fout is dat de vrijgestelde omzet wordt aangege-

ven bij omzet 0%. Dit is niet correct. De vrijgestelde omzet hoeft in het geheel NIET in de aangifte omzetbelasting te worden opgenomen.

Erkende beroepsopleiding

Muzieklessen die gegeven worden via een wettelijk geregelde beroepsopleiding vallen onder de onderwijsvrijstelling. Ongeacht de leeftijd van de leerling is hier dus sprake van vrijgestelde omzet. Onder deze regeling vallen bijvoorbeeld de conservatoria. Omdat het conservatorium zelf onder de vrijstelling valt én een wettelijk geregelde beroepsopleiding is, mogen docenten ook van deze vrijstelling gebruik maken als ze aan het conservatorium factureren.

LET OP: lesgeven aan een niet wettelijk geregelde beroepsopleiding kan door de docent alleen vrijgesteld gefactureerd worden als deze is geregistreerd bij het CRKBO (Centraal Register Kort Beroepsonderwijs).

LET OP: vrijgestelde omzet lijkt leuk, maar dit betekent ook dat je minder btw op je kosten mag aftrekken. Dat wordt in principe naar verhouding berekend. Hoe meer vrijgestelde omzet, des te minder btw je mag aftrekken.

Componeren, arrangeren, scenario-schrijven

De werkzaamheden van een componist zijn vrijgesteld voor de btw. Ook het arrangeren valt onder de

componistenvrijstelling. Een scenarioschrijver valt onder de vrijstelling voor schrijvers. Bij het arrangeren en scenarioschrijven geldt wel de voorwaarde dat echt sprake is van het toevoegen van nieuw materiaal aan oorspronkelijke stukken. Er mag niet alleen gekopieerd worden. Soms is een arrangement of scenario onderdeel van een totale productie waarover wel btw is verschuldigd. In dat geval wordt de vrijstelling vervangen door het tarief van de hoofdproductie.

Dirigeren

De werkzaamheden van een dirigent vallen onder het 21%-tarief, behalve voor zover zij direct gerelateerd zijn aan een optreden. Het optreden zelf valt in elk geval onder het 9%-tarief, omdat het ook voor de dirigent als een optreden wordt gezien. In veel gevallen is verdedigbaar dat alle repetities naar een optreden toe werken en dus allemaal onder het 9%-tarief zouden kunnen vallen. Als een koor of orkest zelden optreedt, zal het voor de dirigent lastiger zijn om het 9%-tarief te verdedigen dan als bijvoorbeeld maandelijks wordt opgetreden.

Royalty's voor plaatverkopen

Als de ontvanger van royalty's deze meer dan incidenteel ontvangt en ook van meerdere partijen, dan wordt hij als zelfstandige gezien. Over de ontvangsten voor verkopen van cd's dient hij dan 21% btw af te dragen. De artiest die niet aan de genoemde voorwaarden voldoet, kan de royalty's zonder btw ontvangen. Zelfstandigheid voor de btw op royalty's hoeft niet per se samen te gaan met zelfstandigheid voor optredens. Het is mogelijk dat iemand verloond wordt voor optredens en zelfstandig is voor de ontvangst van royalty's.

Auteursrechten voor componisten en schrijvers

De opbrengsten uit auteursrechten zijn voor componisten en schrijvers in principe vrijgesteld voor de btw. Deze vrijstelling is echter niet van toepassing als de rechten zijn overgedragen aan een rechtspersoon zoals een BV. De rechtspersoon moet 21% btw in rekening brengen. Als derden, bijvoorbeeld erfgenamen, auteursrechten ontvangen, zijn deze niet vrijgesteld omdat deze derde niet degene is die de vrijgestelde prestatie heeft geleverd. Ook hiervoor geldt dus het 21%-tarief.

Auteursrechten voor (muziek)uitgeverijen

Omdat uitgevers niet zelf de componist of schrijver zijn, geldt voor hen niet de bovengenoemde vrijstelling voor de btw. De ontvangsten van een uitgever moeten daarom in twee delen worden uitgesplitst: het deel dat ontvangen wordt namens de componist of schrijver mag onbelast worden ontvangen, over het uitgeversdeel moet 21% worden afgedragen.

Cd-verkoop, merchandising

Op de verkoop van cd's en andere merchandising is het hoge tarief (21%) van toepassing. Over exemplaren die als promotiemateriaal worden weggeven hoeft echter geen btw te worden afgedragen. Vaak gebeurt de verkoop van cd's, t-shirts en dergelijke contant bij concerten. Het is belangrijk hiervan een goede registratie bij te houden.

Elektronische diensten (bijvoorbeeld downloads van muziek)

Als je over een website beschikt waarvan mensen tegen betaling jouw muziek kunnen downloaden, dan moet je in beginsel btw betalen in de landen waar je afnemers wonen (als dat particulieren zijn). Nu is het

natuurlijk praktisch vrijwel ondoenlijk en erg duur om in elk EU-land waar muziek wordt gedownload je te registreren en periodiek btw-aangifte te doen. Om dit op te lossen is de 'Mini One Stop Shop-regeling' (MOSS-regeling) ingevoerd. Dit houdt in dat je via één EU-lidstaat (Nederland) de btw-aangiften kunt doen en de btw voor die andere landen kunt betalen. Dat gebeurt via het beveiligde gedeelte van de website van de belastingdienst. De belastingdienst stuurt dat vervolgens door naar de betreffende lidstaten. Om gebruik te kunnen maken van de MOSS-regeling moet je je registreren. Laat je adviseren of kijk op de website van de belastingdienst voor meer informatie.

Als de omzet die je met deze diensten in andere EU-landen in een kalenderjaar én in het kalenderjaar ervoor genereert niet meer dan € 10.000 bedraagt, dan moet je over deze omzet vanaf 1 januari 2019 btw aangeven en afdragen in Nederland.

Je kunt er desondanks voor kiezen om toch de btw in de andere EU-landen af te dragen, door je daar te registreren of door gebruik te maken van de MOSS-regeling.

Bijkomende kosten

Ondergeschikte kosten die via een factuur worden doorberekend aan een opdrachtgever volgen het btw-regime van de hoofdprestatie. Dit wil zeggen dat over bijvoorbeeld reiskosten die gemaakt zijn voor een optreden en tegelijk daarmee gefactureerd worden, 9% btw moet worden afgedragen.

Eloy Veldhuijzen, fiscalist bij Bouwman & Veldhuijzen. Geactualiseerd op 20 januari 2020. Aan dit artikel kunnen geen rechten ontleend worden

Zelfstandigen- en startersaftrek: (Hoe) houd ik mijn uren bij?

Eén van de meest voorkomende discussies met de belastingdienst in onze adviespraktijk, gaat over het wel of niet van toepassing zijn van het uren criterium voor de zelfstandigenaftrek. Zo’n discussie gaat vaak om veel geld, waardoor de gemoederen soms hoog kunnen oplopen. Waar hebben we het over?

De ondernemersaftrek

(o.a. zelfstandigenaftrek)

Als zelfstandige (artiest of musicus) kun je voor de inkomstenbelasting in aanmerking komen voor de ondernemersaftrek. Die bestaat uit:

- de zelfstandigenaftrek;
- de startersaftrek;
- de aftrek voor speur- en ontwikkelingswerk
- de meewerkaftrek;
- de stakingsaftrek.

Het woordje ‘aftrek’ suggereert dat hier geld te verdienen is, en dat is ook zo. Ik bespreek in dit artikel alleen de zelfstandigenaftrek en de startersaftrek en die bedragen respectievelijk € 7.280 en € 2.123 (2019). Als je voor beide aftrekposten in aanmerking komt, kan je dat tussen de € 3.400 en € 4.800 aan inkomstenbelasting per jaar besparen.

De zelfstandigenaftrek bedraagt overigens nooit meer dan het bedrag van de winst vóór ondernemersaftrek. Voor starters geldt deze beperking niet.

De startersaftrek kun je de eerste drie jaren van je ondernemerschap

krijgen (bovenop de gewone zelfstandigenaftrek). Na die drie jaar heb je alleen nog recht op de gewone zelfstandigenaftrek.

Voor de volledigheid noem ik ook nog de *MKB-winstvrijstelling*. Hiervoor hoef je echter niet aan het uren criterium te voldoen. Het is voldoende dat je als ondernemer voor de inkomstenbelasting wordt aangemerkt. De MKB-winstvrijstelling is ook een vrij stevige aftrekpost. Deze bedraagt namelijk 14% van de winst (na zelfstandigenaftrek). Dat kan dus aardig oplopen.

Voor de zelfstandigenaftrek en de startersaftrek moet je dus wel voldoen aan het uren criterium.

Het uren criterium

Dit houdt in dat je *aantoonbaar* per jaar minimaal 1.225 uur aan je onderneming moet hebben besteed, om voor de zelfstandigenaftrek en de startersaftrek in aanmerking te komen. 1.225 uur op jaarbasis, betekent ongeveer 25 uur per week (als je rekening houdt met vier weken vakantie). Zowel de directe uren (uitvoerend werk) als indirecte uren (administratie, acquisitie, vergaderingen, reistijd, studeren enz.) tellen mee.

Als je in de loop van het jaar

gestart bent, moet je nog steeds aan die 1.225 uur voldoen, het wordt dus niet tijdsevenredig omgerekend. Bij arbeidsongeschiktheid geldt overigens een verlaagd criterium, namelijk 800 uur. Als je je werk als ondernemer tijdelijk onderbroken hebt in verband met zwangerschap, dan tellen de niet-gewerkte uren over in totaal 16 weken toch mee als gewerkte uren.

Naast die 1.225 uur moet je ook meer dan 50% van je totale arbeidstijd aan je onderneming besteden. Als je naast je onderneming bijvoorbeeld een vaste baan hebt van 28 uur per week, moet je dus meer dan 28 uur aan je onderneming besteden. Deze regel geldt niet voor starters.

Het aantonen van de uren

Het woord ‘aantoonbaar’ is de bron van veel discussies. Moet je dat bij de aangifte inkomstenbelasting al aantonen? Wanneer toon je dat dan aan en hoe toon je dat aan?

Je hoeft dat alleen aan te tonen als er door de belastingdienst om gevraagd wordt. Dat kan bijvoorbeeld door middel van een vragenbrief zijn, of bij een belastingcontrole. De computers van de belastingdienst worden vaak ‘getriggerd’ door de combinatie van een lage omzet en het toepassen van de zelfstandigenaftrek en sturen

dan een vragenbrief de deur uit. Een lage omzet suggereert dat er minder tijd aan de onderneming is besteed, zo is de gedachte.

Het aantonen zal in principe moeten gebeuren door het laten zien van een urenverantwoording. Dat kan bijvoorbeeld een overzicht in Excel of Word zijn van je gewerkte (directe én indirecte) uren in een bepaald jaar, bij voorkeur zo gedetailleerd mogelijk. Dat kan per week zijn of per dag. Alleen het overhandigen van je agenda is dus beslist niet voldoende, maar deze kan (en moet!) wel dienen als onderbouwing van je urenverantwoording. Wat wel handig aan een digitale agenda als Google Calendar en Calendar van Apple is dat je ook je reisen kunt bijhouden.

Ook heb je tegenwoordig software om je uren in bij te houden. Zo heb je apps waarin je je werkuren vanaf de start in kan opnemen, maar ook achteraf je uren in kan zetten. Veel administratie-websites hebben ook als feature dat je in een app je uren bij kan houden.

Nu is het lastige dat als de belastingdienst je vandaag vraagt om met een urenverantwoording over bijvoorbeeld 2017 of 2018 te komen (dat kan dus echt gebeuren! Er kan namelijk tot zeven jaar terug om worden gevraagd) en je in dat jaar niets hebt bijgehouden, je moet gaan reconstrueren. Je weet dan echt niet meer hoeveel tijd je in week x van dat jaar aan je administratie hebt besteed, aan het rondbellen om een optreden te regelen of aan studeren. Je vult dan dus in je urenverantwoording geschatte of gemiddelde tijden in voor dat soort werkzaamheden. Daar ontstaat dan vaak de discussie met de belastingdienst. Men vindt een urenverantwoording die achteraf is opgesteld en waarbij wordt gewerkt

met geschatte of gemiddelde uren (die vaak ook nog iedere dag of week gelijk zijn) ‘niet controleerbaar’ (lees: niet betrouwbaar, je hebt dat bij elkaar verzonnen).

Dat soort urenoverzichten worden door de belastingdienst dan ook regelmatig afgeschoten. De consequentie is dan dat je de zelfstandigenaftrek (en eventueel startersaftrek) van dat jaar, of zelfs van een aantal jaren, kwijt bent. Dat dat enorm veel geld kan kosten, hoeft ik niet uit te leggen.

Persoonlijk vind ik dat achteraf opgestelde urenspecificaties te vaak ten onrechte worden afgekeurd.

Het kan daarbij overigens zeker helpen als je in een eventuele bezwaarprocedure verzoekt om ‘gehoord’ te worden. Dat houdt in dat je op gesprek mag gaan bij de belastingdienst om bijvoorbeeld uit te leggen hoe je werkweek eruit ziet (neem een adviseur mee!). Alle mogelijke bewijsmiddelen zijn daarbij geoorloofd. Denk aan foto’s, opnames, social media, getuigenverklaringen, rapporten, enz.

Advies

Dat zal, na wat ik hierboven heb opgemerkt, niet als een verrassing komen: houd in de loop van het jaar al zoveel mogelijk je uren bij. Doe dit minimaal één keer per week, maar bij voorkeur vaker. Zeker als je starter bent, sta je niet erg sterk als je dat niet doet. Ook voor de ervaren ondernemer die al jaren meedraait geldt echter nog steeds dat je je uren moet kunnen aantonen. Houd er rekening mee, dat daar zeker naar gevraagd kan worden als het wat minder goed gaat en de omzet terugloopt.

Directe uren en indirecte uren

Behalve over het aantal uren, ontstaan ook vaak discussies over de samenstelling van die uren als er naar verhouding veel indirecte uren op de uren-

verantwoording staan. Dat zijn dus alle uren die niet bestaan uit ‘echte’ werkuren, zoals optreden, lesgeven e.d. Bijvoorbeeld de tijd die je aan je administratie besteedt, reistijd, overleg, acquisitie, maar ook de studie- en repetitie-uren. Menig medewerker van de belastingdienst kan zich in eerste instantie niet voorstellen dat een musicus zo ontzettend veel tijd moet besteden aan het op peil houden van zijn/haar speelsvaardigheid of aan het instuderen van een muziekstuk. Het overhandigen van onderzoeksrapporten van bijvoorbeeld de Ntb over hoe het leven van een musicus eruit ziet, wil dan nog wel eens helpen.

In het algemeen geldt dat hoe meer indirecte uren er zijn ten opzichte van de directe uren, des te lastiger het wordt om de inspecteur te overtuigen. Hoe onterecht dat ook kan zijn!

Je staat dan veel sterker als je (ook) je indirecte uren in het jaar zelf nauwkeurig hebt bijgehouden.

Welke inkomsten?

In een eerder jaar hebben we gezien dat de belastingdienst bij een Ntb-lid niet accepteerde dat de uren die besteed waren aan optredens waarvan de inkomsten waren verloond (volgens de artiestenregeling) mee tellen voor het urencriterium. Als je voor de inkomstenbelasting als ondernemer wordt aangemerkt, kunnen je inkomsten uit diverse soorten bestaan: gefactureerde omzet voor een optreden of repetitie, inkomsten uit lesgeven, maar ook uit inkomsten die verloond zijn. Dat laatste zal bij musici en artiesten in het algemeen op grond van de artiestenregeling gebeurd zijn, waardoor die inkomsten ook meegenomen kunnen worden in de winst uit onderneming en de werkzaamheden dus ook meetellen voor het urencriterium. Laat je daarover niets wijs maken en neem bij

discussies over dit onderwerp gerust contact op!

Overigens is het zo dat inkomsten die niet op grond van de artiestenregeling verloond zijn, maar volgens de regels die voor ‘gewone’ werknemers gelden, veel lastiger in de winst uit

onderneming opgenomen kunnen worden. Volgens de rechtspraak (en de belastingdienst) kan dat alleen als die inkomsten ondergeschikt zijn aan de overige inkomsten die je als ondernemer hebt gegenereerd. ‘Ondergeschikt’ houdt dan in: minder dan 10%,

waarbij zowel gekeken wordt naar tijd als naar geld.

Eloy Veldhuijzen, Fiscalist bij Bouwman & Veldhuijzen. Geactualiseerd op 29 januari 2019. Aan dit artikel kunnen geen rechten ontleend worden.

Wetswijzigingen voor zzp'ers

Januari is altijd een belangrijke peilmaand voor wetswijzigingen, we lichten er een aantal punten uit. Op papier gaat iedereen die werkt er in zijn portemonnee op vooruit, of dat in de praktijk ook zo is hangt uiteraard van veel meer factoren af.

Arbeidsmarktwetgeving

Flexibele arbeid wordt duurder. Ben je oproepkracht, tijdelijke in dienst, of payroller (remplaçant!), dan krijg te maken met de WAB (Wet arbeidsmarkt in balans, zie ook p. 20). Minder bestuursrecht, meer privaatrecht, ambtenaren worden – kort door de bocht – werknemers, de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) treedt in werking. Zo is de CAR-UWO per 1 januari gewijzigd in een Cao Gemeenten.

Omzetbelasting (btw)

De grootste wijziging is de aanpassing van de kleineondernemingsregeling (KOR), die is officieel vervangen door de ‘omzetgerelateerde vrijstellingsregeling van omzetbelasting’ (OVOB), waarover al veel is geschreven (ook in *Muziekwereld*). Blijf je realiseren dat deelname aan de nieuwe vrijstellingsregeling een keuze is, het is niet verplicht.

Btw-identificatienummer

Bij zzp'ers valt beroep en ondernemerschap samen met privé. Om de privacy van zzp'ers beter te beschermen wordt na een lange lobby de koppeling van je btw-nummer met je Burgerservicenummer (BSN) aangepast. De belastingdienst heeft alle eenmansza-

ken een nieuw btw-identificatienummer gestuurd. Pas je zakelijke externe communicatie hierop aan: op je facturen, website, briefpapier, visitekaartjes, nieuwsbrief e.d. Je btw-nummer staat vaak op meer plekken vermeld dan je denkt. Wat overigens ook de reden is dat dit nummer wordt aangepast. NB: je oude btw-nummer blijf je wel als omzetbelastingnummer gebruiken in de (interne) correspondentie met de belastingdienst. Heb je voor de nieuwe KOR gekozen en ben je vrijgesteld voor de omzetbelasting dan kun je daar je communicatie op aanpassen.

Btw op e-publicaties omlaag

Een andere maatregel die mogelijk ook gevolg heeft voor jouw muziekpraktijk is de verlaging van het btw-tarief voor digitale publicaties. Het verschil in btw-heffing tussen papieren en digitale publicaties verdwijnt. Digitaal stond standaard op het hoge tarief van 21% en dat wordt nu net als ‘papier’ 9%. Geef je digitaal bladmuziek uit dan valt dat nu onder het lage tarief van 9%. Het tarief van 9% geldt niet voor uitgaven die (vooral) bestaan uit reclame, video-inhoud of muziek zelf, maar voor bladmuziek.

Inkomstenbelasting

De Tweede en Eerste Kamer hebben ingestemd met de stapsgewijze verlaging van de zelfstandigenaftrek in 9 jaar naar € 5.000. In 2020 daalt de aftrek met € 250 (van € 7.280 naar € 7.030). Op termijn ga je dit voelen in je portemonnee, maar nu nog niet. Weinig kunstenaars en musici zullen iets merken van de vereenvoudiging van vier naar twee belastingschijven. De eerste schijf loopt namelijk tot € 68.507. Het premiepercentage bedraagt 37,35% in de eerste schijf, en 49,5% daarboven. Belangrijk voor het netto-inkomen zijn de verhogingen van de algemene heffingskorting en de arbeidskorting. Werknemers zien dit effect direct op hun loonstrookje. Ook een klein plusje voor zzp'ers: het premiepercentage Inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet daalt licht (van 5,7 naar 5,45%).

Sociale zekerheid

De BBZ-regeling (Besluit bijstandverlening zelfstandigen) verandert per 1-1-2020, met name voor oudere zelfstandigen met een niet-levensvatbaar bedrijf. De toegang tot de BBZ-ouderenregeling is beperkt tot zelfstandigen met een niet-levensvatbaar bedrijf die zijn geboren vóór 1 januari 1960. In praktijk heeft de wijziging van de BBZ vooral gevolgen voor gemeenten, die gaan meer financieel risico dragen (en de Rijksoverheid minder). Dat kan nadelig gaan uitpakken voor zelfstandigen. Ervaar je een knelpunt? Meld het ons!

Peter van den Bunder

**Wij weten wat
er speelt!**

Word nu lid!

tel. 020-2108050

www.ntb.nl

Wat heb je aan de Ntb?

- Juridische check contracten.
- Rechtsbijstand bij problemen met opdrachtgevers, inning achterstallige gages en weigering uitkeringen.
- Goedkoopste instrumentenverzekering met (wereld)dekking bij optredens.
- Begeleiding en advies over: de rechtsvorm die het beste bij je bedrijf past, belastingen en ouderdomspensioen.
- Zakelijke kennis van en netwerk binnen de muziek- en podiumwereld.
- Goedkope factureringsservice en loonadministratie optredens via artiestenverloningen.nl.
- Advies op maat over opbouw (muziek)carrière of lespraktijk, aanvragen van subsidies, maken van geluidsopnamen/cd's.

De Ntb is dé vakorganisatie voor musici